

NEWSLETTER

Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια,
τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Σημείωμα της συντακτικής ομάδας

II. Δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

III. Δράσεις Διεθνών Οργανισμών

IV. Εθνικές δράσεις

V. Ενδιαφέρουσες νομολογιακές απόψεις

VI. Δράσεις του Εργαστηρίου

VII. Εκδόσεις

I. Σημείωμα της συντακτικής ομάδας

Αγαπητές αναγνώστριες, αγαπητοί αναγνώστες,

στις κρίσιμες ώρες που περνά ο τόπος, και όλος σχεδόν ο πλανήτης, με την πανδημία του κορωνοϊού, το σημαντικό ζητούμενο είναι *πώς ακριβώς διαχειριζόμαστε την κρίση*.

Η *συμβολή* στον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού, εφικτή για την καθεμία και τον καθένα από εμάς, είναι η *ελάχιστη* αλλά συνάμα αυτές τις ώρες η *καθοριστικής σημασίας προσφορά* που μπορούμε να κάνουμε στον εαυτό μας, στους γύρω μας και στη χώρα.

Από το Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα σας στέλνουμε μαζί με τη δημοσίευση του δεύτερου ενημερωτικού μας δελτίου τις πιο θερμές ευχές για υγεία, δύναμη και κουράγιο, για να κρατήσετε όλες και όλοι τα θετικά που μπορούμε να αντλήσουμε από την κρίση αυτή και να πορευτούμε παραπέρα.

Σας ευχόμαστε καλή ανάγνωση!

Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι

Καθηγήτρια Ποινικού Δικαίου
Διευθύντρια ΕΜΔΔΟΕ

II. Δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Πρόγραμμα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2020

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – COM(2020) 37 τελικό – Βρυξέλλες, 29.1.2020

1.Μια Ένωση που επιδιώκει περισσότερα

[...] Καθ' όλο το επόμενο έτος και την επόμενη δεκαετία, η Ένωσή μας έχει μια μοναδική ευκαιρία να ηγηθεί της μετάβασης σε μια δίκαιη, κλιματικά ουδέτερη, ψηφιακή Ευρώπη. Αυτή η διπλή οικολογική και ψηφιακή μετάβαση θα μας επηρεάσει όλους [...]. Ο μόνος τρόπος για να αδράξει πλήρως η Ευρωπαϊκή Ένωση τις ευκαιρίες που θα προσφέρει η διπλή μετάβαση είναι να αξιοποιήσουμε όλα τα πλεονεκτήματα και την πολυμορφία μας. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να εξακολουθούμε πάντα να αγωνιζόμαστε για την ισότητα, να υπερασπιζόμαστε τις αξίες μας και να διαφυλάσσουμε το κράτος δικαίου.

Αυτή είναι η κινητήρια δύναμη πίσω από το πρώτο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της παρούσας Επιτροπής. Το πρόγραμμα καθορίζει τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες που προτίθεται να αναλάβει η Επιτροπή κατά το πρώτο έτος της, μεταξύ άλλων και τις δεσμεύσεις για τις πρώτες 100 ημέρες. Στο επίκεντρό του βρίσκονται οι έξι πρωταρχικές φιλοδοξίες που καθορίζονται στις πολιτικές κατευθύνσεις της προέδρου von der Leyen. Επίσης, το πρόγραμμα αντανακλά τις κύριες προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στο στρατηγικό θεματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την περίοδο 2019-2024. [...]

2.Υλοποίηση των έξι πρωταρχικών φιλοδοξιών

2.1.Μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

[...] Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι η νέα στρατηγική μας για την ανάπτυξη. Θα συμβάλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας και θα καταστήσει την Ευρώπη πιο ανταγωνιστική παγκοσμίως. Η νέα βιομηχανική στρατηγική μας θα είναι ουσιαστικής σημασίας για την υλοποίηση αυτού του στόχου, ως καταλυτικός παράγοντας και για την οικολογική και για την ψηφιακή μετάβαση. [...]

2.2.Μια Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή

[...] Με μια νέα νομοθετική πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες θα ενισχυθεί η ενιαία αγορά για τις ψηφιακές υπηρεσίες και θα βοηθηθούν οι μικρότερες επιχειρήσεις με τη νομική σαφήνεια και τους ίσους όρους ανταγωνισμού που χρειάζονται. Στο επίκεντρο των προσπαθειών μας θα βρίσκεται η προστασία των πολιτών και των δικαιωμάτων τους, ιδίως της ελευθερίας της έκφρασης.

[...] Θα παρουσιάσουμε επίσης πρωτοβουλίες για να ενισχυθεί η ψηφιακή χρηματοδότηση έναντι των κυβερνοεπιθέσεων, συμπεριλαμβανομένης μιας πρότασης σχετικά με τα κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία.

Για να ενισχυθεί η ψηφιακή πρωτοκαθεδρία και στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης θα απαιτηθεί ενδυνάμωση της βιομηχανικής και καινοτόμου ικανότητάς μας. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα προτείνει μια ολοκληρωμένη νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη που θα στηρίζει την οικολογική και ψηφιακή μετάβαση και θα διασφαλίζει τον θεμιτό ανταγωνισμό. [...]

Πρέπει επίσης να διασφαλίσουμε τον θεμιτό ανταγωνισμό και τους ίσους όρους ανταγωνισμού στην παγκόσμια αγορά. Σε μια Λευκή Βίβλο σχετικά με ένα μέσο για τις ξένες επιδοτήσεις θα εξεταστούν πιθανά νέα εργαλεία για την αντιμετώπιση των στρεβλωτικών συνεπειών των ξένων επιδοτήσεων στην ενιαία αγορά. [...]

2.3.Μια οικονομία στην υπηρεσία των ανθρώπων

[...] Το σχέδιο δράσης για την Ένωση Κεφαλαιαγορών θα αποσκοπεί στη βελτίωση της ενοποίησης των εθνικών κεφαλαιαγορών και την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε επενδύσεις και ευκαιρίες χρηματοδότησης για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις σε ολόκληρη την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης μιας πρωτοβουλίας για την ενίσχυση της προστασίας των επενδύσεων εντός της ΕΕ. [...]

Για να διασφαλιστεί η ακεραιότητα του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος και να μειωθούν οι κίνδυνοι αστάθειας, θα επιδιωχθεί η βελτίωση του συστήματος εποπτείας και της επιβολής των κανόνων με ένα νέο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Οι τεχνολογικές αλλαγές και η παγκοσμιοποίηση έχουν επιτρέψει την ανάδυση νέων επιχειρηματικών μοντέλων. Αυτή η ανάδυση δημιουργεί ευκαιρίες, αλλά συνεπάγεται επίσης ότι το διεθνές πλαίσιο φορολογίας των εταιρειών πρέπει να συμβαδίζει μαζί της. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει ανακοίνωση σχετικά με τη φορολογία των επιχειρήσεων για τον 21ο αιώνα, με έμφαση στις φορολογικές πτυχές που αφορούν την ενιαία αγορά. Η ανακοίνωση αυτή θα συμπληρωθεί με σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ενώ θα απλουστεύσει και θα διευκολύνει τη φορολογία. [...]

2.4.Μια ισχυρότερη Ευρώπη στον κόσμο

[...] Η Ευρωπαϊκή Ένωση πιστεύει ότι το ελεύθερο, δίκαιο και ανοικτό εμπόριο μπορεί να λειτουργήσει μόνο με έναν ισχυρό και αποτελεσματικό Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ). Η Επιτροπή προτίθεται να ηγηθεί των διεθνών προσπαθειών και να συνεργαστεί με εταίρους για τη μεταρρύθμιση του ΠΟΕ. [...] Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτίθεται να δρομολογήσει ευρεία πρωτοβουλία για τη μεταρρύθμιση του ΠΟΕ μετά την επόμενη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ του Ιουνίου 2020, με σκοπό την επίτευξη συνολικής συμφωνίας.

Θα στηρίζουμε επίσης τη βασιζόμενη σε κανόνες παγκόσμια τάξη με την έκδοση ανακοίνωσης για την ενίσχυση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κυριαρχίας της Ευρώπης. Η προσπάθεια αυτή θα στηριχτεί στον ισχυρότερο διεθνή ρόλο του ευρώ. Θα προετοιμάσει επίσης το έδαφος για έναν ενισχυμένο μηχανισμό κυρώσεων το επόμενο έτος, ώστε να διασφαλιστεί η μεγαλύτερη ανθεκτικότητα της Ευρώπης στις εξωεδαφικές κυρώσεις από τρίτες χώρες και η ορθή εφαρμογή των κυρώσεων που επιβάλλονται από την ΕΕ.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με το Συμβούλιο σχετικά με ένα σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία που θα επικεντρωθεί στον ηγετικό ρόλο της ΕΕ όσον αφορά τον καθορισμό προτύπων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την υποστήριξη του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Η Επιτροπή θα υποβάλει επίσης σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών στις εξωτερικές σχέσεις.

2.5. Προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής μας

Ο ευρωπαϊκός τρόπος ζωής βασίζεται στις αξίες της αλληλεγγύης, της ισότητας και της δικαιοσύνης. Έγκειται στο αίσθημα ασφάλειας, προστασίας και ηρεμίας, στη στήριξη των πιο ευάλωτων προσώπων στην κοινωνία μας και στην προάσπιση της κοινωνικής ένταξης. Έγκειται στην εξεύρεση κοινών λύσεων στις κοινές προκλήσεις και στην προσφορά στους πολίτες δεξιοτήτων που τους είναι απαραίτητες, καθώς και στην επένδυση στην υγεία και την ευημερία τους. Έγκειται στην οικοδόμηση ισχυρότερων, πιο συνεκτικών και ανθεκτικών ευρωπαϊκών κοινωνιών. [...]

2.6. Μια νέα ώθηση για την ευρωπαϊκή δημοκρατία

Η υποστήριξη μιας ισχυρής και ζωντανής δημοκρατίας στην Ευρώπη αποτελεί ζήτημα νομιμοποίησης και εμπιστοσύνης. Η δημοκρατία αποτελεί αξία που βρίσκεται στον πυρήνα της Ένωσής μας, μαζί με τα θεμελιώδη δικαιώματα και το κράτος δικαίου. Ωστόσο, η ευρωπαϊκή δημοκρατία αντιμετωπίζει πολλαπλές προκλήσεις, προερχόμενες τόσο από το εξωτερικό όσο και από το εσωτερικό.

Για να ανταποκριθεί σε αυτές, η Επιτροπή θα παρουσιάσει ένα σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία, το οποίο θα συμβάλει στη βελτίωση της ανθεκτικότητας των δημοκρατιών μας και θα αντιμετωπίσει τις απειλές της εξωτερικής παρέμβασης στις ευρωπαϊκές εκλογές. Στόχος θα είναι η αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και η προσαρμογή στις εξελισσόμενες απειλές και τη χειραγώγηση, καθώς και η στήριξη των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης. [...]

3. Επανεξέταση των πρωτοβουλιών που προτάθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενων θητειών και δεν έχουν ακόμη εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο [...]

4. Βελτίωση της νομοθεσίας, χάραξη πολιτικής, εφαρμογή και επιβολή του δικαίου της ΕΕ

Η Επιτροπή έχει εισηγηθεί ένα φιλόδοξο πρόγραμμα για να επενδύσει στους πολίτες μας, στον πλανήτη και στην οικονομία, σε συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ, κράτη μέλη, περιφέρειες και φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Η βελτίωση της νομοθεσίας θα παραμείνει στο επίκεντρο της χάραξης της πολιτικής μας. Η παρούσα Επιτροπή δεσμεύεται να σχεδιάσει και να εφαρμόσει πολιτικές που παράγουν απτά αποτελέσματα επί τόπου και διευκολύνουν τη ζωή των πολιτών και των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο της δέσμευσης που αναλήφθηκε με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, όλες οι πρωτοβουλίες θα πρέπει να τηρούν έναν πράσινο όρκο «μη βλάβης». [...]

Οποιαδήποτε νομοθετική πράξη μπορεί να εξυπηρετεί τον σκοπό της μόνον εάν εφαρμόζεται ομοιόμορφα. Στο πνεύμα αυτό, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας. Θα επιδιώξει διάλογο με τα κράτη μέλη για την καλύτερη κατανόηση των προβλημάτων, την εξεύρεση λύσεων και, τελικά, την εξοικονόμηση χρόνου και χρημάτων των φορολογουμένων. Σε περιπτώσεις στις οποίες ο διάλογος δεν αποφέρει αποτελέσματα, η Επιτροπή δεν θα διστάσει να λάβει αυστηρά και αποτελεσματικά μέτρα επιβολής, όπου είναι αναγκαίο.

5. Συμπέρασμα

[...] Τελικός σκοπός καθεμίας από τις πρωτοβουλίες που απαριθμούνται στο παρόν πρόγραμμα εργασίας είναι να λειτουργήσει στην υπηρεσία των Ευρωπαίων πολιτών. Για να γίνουν οι ζωές ευκολότερες και υγιέστερες, οι κοινωνίες πιο δίκαιες, οι ευκαιρίες πιο ποικιλόμορφες και προσβάσιμες και οι οικονομίες πιο σύγχρονες και προσανατολισμένες προς την επίτευξη ευρύτερων στόχων. Ωστόσο, οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να υπηρετήσουν την Ένωσή μας μόνο εάν τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ευρώπης συνεργαστούν για να μετατρέψουν τις προτάσεις σε νομοθεσία και, στη συνέχεια, σε απτά αποτελέσματα. Για να γίνει αυτό πραγματικότητα, η Επιτροπή είναι αποφασισμένη και δεσμεύεται να συνεργαστεί τόσο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και με το Συμβούλιο. [...]

Παράρτημα I: Νέες πρωτοβουλίες [ενδεικτικά]

- Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες.
- Σχέδιο δράσης για τη χρηματοοικονομική τεχνολογία (FinTech), συμπεριλαμβανομένης στρατηγικής για μια ολοκληρωμένη αγορά πληρωμών της ΕΕ.
- Πρόταση σχετικά με τα κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία.
- Πράξη για τις διατομεακές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες όσον αφορά την επιχειρησιακή ανθεκτικότητα και την κυβερνοανθεκτικότητα.
- Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων
- Φορολογία των επιχειρήσεων για τον 21ο αιώνα.
- Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και την απλοποίηση και διευκόλυνση της φορολογίας.
- Σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2020-2024).
- Σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία.
- Νέα στρατηγική για την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Βλ. σχετικά το Πρόγραμμα:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1581957029354&uri=CELEX%3A52020DC0037>

Το αναλυτικό Παράρτημα με τις Προγραμματισμένες πρωτοβουλίες και Δράσεις:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:7ae642ea-4340-11ea-b81b-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_2&format=PDF

Επιμέλεια: Α. Γιαννακούλα

2. Δημοσίευση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Χάρτη πορείας για την αντιμετώπιση του ξέπλυματος του βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και έναρξη διαβούλευσης με τους ευρωπαίους πολίτες

Τα πρόσφατα σκάνδαλα για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ασκούν πίεση στην ΕΕ, προκειμένου να εξετάσει προσεκτικά την επάρκεια του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα αποδεικτικά στοιχεία που παρουσίασε η Επιτροπή στη δέσμη μέτρων του Ιουλίου έλαβαν επίσης την ομόφωνη αποδοχή, τόσο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσο και του Συμβουλίου, σχετικά με την αξιολόγηση του εάν υπάρχει ανάγκη για μια νέα ολοκληρωμένη προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ.

Η δέσμη μέτρων που ενέκρινε η Επιτροπή τον Ιούλιο του 2019 επεσήμανε ορισμένες ελλείψεις στην εφαρμογή του κοινοτικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αυτές κυμαίνονται από την ανεπαρκή εφαρμογή των κανόνων από τους επαγγελματίες (π.χ. τράπεζες, λογιστές, δικηγόρους), μέχρι την ανεπαρκή εποπτεία από τις εθνικές αρχές και τις ελλείψεις στη λειτουργία των μονάδων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η ανάλυση επίσης καταδεικνύει ότι η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών (μονάδων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, εποπτικών αρχών, αρχών επιβολής του νόμου και άλλων αρμοδίων αρχών, όπως είναι οι τελωνειακές και φορολογικές αρχές) ελλείπει, τόσο σε εθνικό όσο και σε διασυνοριακό επίπεδο.

Η ανάλυση που δημοσιεύθηκε στη δέσμη μέτρων του Ιουλίου δείχνει ότι πρέπει να ενισχυθεί το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο. Η προσέγγιση της ελάχιστης εναρμόνισης που υιοθετείται από την ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη 28 διαφορετικών εθνικών νομοθετικών πλαισίων. Οι διαφορές αυτές δημιουργούν κενά στο ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο για την πρόληψη, το οποίο εκμεταλλεύονται οι εγκληματίες, προκειμένου να προχωρήσουν σε ξέπλυμα χρήματος, γεγονός που αποδεικνύεται και από το διασυνοριακό χαρακτήρα πολλών σκανδάλων για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ανάληψη μεγαλύτερης δράσης σε εθνικό επίπεδο, ελλείψει ενός περισσότερο εναρμονισμένου ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου, δε θα επαρκούσε για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων ελλείψεων. Μπορεί να χρειαστεί, επίσης, η ανάθεση ορισμένων εποπτικών καθηκόντων σε ένα ευρωπαϊκό όργανο και η δημιουργία ενός μηχανισμού για την υποστήριξη και το συντονισμό των μονάδων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Η ανακοίνωση αυτής της πολιτικής αποσκοπεί στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων παρουσιάζοντας την άποψη της Επιτροπής σχετικά με τις δράσεις που απαιτούνται για τη διασφάλιση ενός αποτελεσματικού και συνεκτικού ευρωπαϊκού πλαισίου ενάντια στο ξέπλυμα χρήματος (και τα συναφή βασικά αδικήματα) και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών δημιουργεί ευκαιρίες για νόμιμη οικονομία, παράλληλα όμως και για τους εγκληματίες που επιθυμούν να βρουν νέους τρόπους για να ξεπλύνουν τα έσοδα από τις παράνομες δραστηριότητες τους. Η ανακοίνωση θα σχετίζεται, επίσης, με τον τρόπο αντιμετώπισης των κινδύνων που συνδέονται με την τεχνολογία στην οικονομία (π.χ. εικονικά νομίσματα) και τον τρόπο προσαρμογής του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην τεχνολογική καινοτομία.

Το έρεισμα της ευρωπαϊκής παρέμβασης (νομική βάση και έλεγχος επικουρικότητας)

Οι ενέργειες της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας βασίζονται στο άρθρο 114 (εσωτερική αγορά) της ΣΛΕΕ. Η ανάλυση των προσφάτων σκανδάλων για το ξέπλυμα χρήματος επεσήμανε τη διασυννοριακή φύση αυτού, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι ακόμη και η πλήρης εφαρμογή των πρόσφατων προβλέψεων ενάντια στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι οποίες θεσπίστηκαν με την σχετική 5η οδηγία, καθώς και η πλήρης εφαρμογή όλων των δράσεων που καθορίστηκαν από το Συμβούλιο στο σχέδιο δράσης του για το 2018, δε θα θέραπευαν τις τρέχουσες αδυναμίες. Η προσέγγιση της ελάχιστης εναρμόνισης της ισχύουσας νομοθεσίας της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αφήνει ουσιαστική ελευθερία στα κράτη μέλη να καθορίζουν τα εθνικά νομοθετικά τους πλαίσια, γεγονός που οδηγεί σε ένα συννοθύλευμα εθνικών νομοθεσιών.

Αυτό δημιουργεί κενά, τα οποία εκμεταλλεύονται οι εγκληματίες για το ξέπλυμα των εσόδων τους από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. διακίνηση ναρκωτικών, διαφθορά, εγκλήματα φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής). Η περαιτέρω δράση σε εθνικό επίπεδο δε μπορεί να θεραπεύσει αυτές τις ελλείψεις, οι οποίες απαιτούν μεγαλύτερη εναρμόνιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο και, ενδεχομένως, κεντρικούς μηχανισμούς/όργανα της ΕΕ προκειμένου να ενισχυθεί το προληπτικό πλαίσιο, ενόψει και του διασυννοριακού χαρακτήρα των περισσότερων περιπτώσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην ΕΕ και της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς.

Ο κύριος στόχος της ανακοίνωσης της Επιτροπής είναι να προσδιορίσει τους τομείς στους οποίους θα απαιτηθεί περαιτέρω δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να επιτευχθεί ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο για την πρόληψη των εγκληματιών από το ξέπλυμα των εσόδων από τις παράνομες δραστηριότητες τους, καθώς και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η ανακοίνωση αποσκοπεί στο να ξεκινήσει μια συζήτηση μεταξύ των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων φορέων σχετικά με τα μέτρα που απαιτούνται για την προστασία της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ από εγκληματίες που προσπαθούν να ξεπλύνουν χρήματα και να χρηματοδοτήσουν την τρομοκρατία.

Υπάρχει σαφής προσδοκία από την πλευρά των ευρωπαίων πολιτών για την ανάληψη περαιτέρω δράσης σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα ευρήματα μιας ειδικής έρευνας του Ευρωβαρόμετρου του 2017 δείχνουν ότι σχεδόν οι μισοί πολίτες της ΕΕ, πιστεύουν ότι οι εθνικές αρχές δεν καταβάλλουν αρκετές προσπάθειες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα πρόσφατα σκάνδαλα για το ξέπλυμα χρήματος δε συμβάλλουν στη βελτίωση της αντίληψης μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών για την επαρκή δραστηριοποίηση εκ μέρους των κρατών μελών.

Η ανακοίνωση θα δώσει επίσης μια πρώτη απάντηση στις εκκλήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για ισχυρή και ταχεία δράση αναφορικά με την υλοποίηση ενός αποτελεσματικού ευρωπαϊκού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Η ανακοίνωση θα περιγράψει μόνο τους τομείς εργασίας και τις πιθανές επιλογές, οι οποίες πρόκειται να διερευνηθούν τους επόμενους μήνες. Δεν αποσκοπεί να προδιαγράψει τη μελλοντική δράση, αλλά να παρουσιάσει την πρώτη προσέγγιση της Επιτροπής σχετικά με την πρόκληση της ενίσχυσης της ευρωπαϊκής προσπάθειας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, προκειμένου να επιτραπεί η συμμετοχή στη συζήτηση όλων των ενδιαφερομένων μερών, καθώς και των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

Η ανακοίνωση της πολιτικής θα παρουσιάσει την άποψη της Επιτροπής σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο σκοπεύει να προσεγγίσει τις προπαρασκευαστικές εργασίες για τις μελλοντικές προτάσεις, προς εξασφάλιση ενός ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού πλαισίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στην εσωτερική αγορά.

Στόχος της είναι να προκαλέσει την έναρξη του δημοσίου διαλόγου. Το ευρύ κοινό θα μπορέσει να μοιραστεί τις απόψεις του σχετικά με αυτόν τον χάρτη πορείας. Το ζήτημα θα συζητηθεί με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της ομάδας εμπειρογνομόνων για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και της πλατφόρμας της μονάδας για τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Παράλληλα, οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα πραγματοποιήσουν συναντήσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να συγκεντρώσουν τις απόψεις τους. Δεν προβλέπεται άλλη δημόσια διαβούλευση. Ωστόσο, η ανακοίνωση θα αποτελέσει τη βάση για εκτεταμένες διαβουλεύσεις, ενόψει της παρουσίασης νέων πολιτικών πρωτοβουλιών στις αρχές του 2021.

Η πρωτοβουλία θα βασιστεί στις κάτωθι πρόσφατες πρωτοβουλίες:

- Την 5η Οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Οδηγία 2018/843/ΕΕ)
 - Το πακέτο μέτρων του Ιουλίου αναφορικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες
 - Την αναθεώρηση των ευρωπαϊκών εποπτικών αρχών (Κανονισμός 2019/2175/ΕΕ)
 - Την Οδηγία σχετικά με τη χρήση χρηματοοικονομικών πληροφοριών για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση ή δίωξη του εγκλήματος (Οδηγία 2019/1153/ΕΕ)
- Δεν προετοιμάζεται μια αξιολόγηση επιπτώσεων. Αποφάσεις που θα ληφθούν στο μέλλον σχετικά με επιλογές που αναμένεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις θα μπορούσαν να αποτελέσουν το αντικείμενο μιας αξιολόγησης επιπτώσεων, σύμφωνα και με τις κατευθυντήριες γραμμές για την καλύτερη νομοθέτηση.

Η διαβούλευση θα διαρκέσει από 12-2-2020 έως 11-3-2020.

Πηγή: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12176-Action-Plan-on-anti-money-laundering>

Και για περισσότερες πληροφορίες:

https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminaljustice/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing_en

Επιμέλεια: Κ. Σαββαΐδου

3. Αποστολή από την Επιτροπή προειδοποιητικής επιστολής στην Ισπανία, τις Κάτω Χώρες, την Κύπρο, την Ουγγαρία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία για τη μεταφορά της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Η Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητικές επιστολές στην Ισπανία, τις Κάτω Χώρες, την Κύπρο, την Ουγγαρία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία, επειδή δεν κοινοποίησαν κανένα μέτρο εφαρμογής για την 5η οδηγία κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι κανόνες αυτοί έχουν καθοριστική σημασία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τα πρόσφατα σκάνδαλα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ανέδειξαν την ανάγκη αυστηρότερων κανόνων σε ενωσιακό επίπεδο. Τα νομοθετικά κενά που παρατηρούνται σε ένα κράτος μέλος έχουν αντίκτυπο στο σύνολο της ΕΕ. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι ενωσιακοί κανόνες θα πρέπει να εφαρμόζονται και να εποπτεύονται αποτελεσματικά, με στόχο την καταπολέμηση του εγκλήματος και την προστασία του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος.

Όλα τα κράτη μέλη όφειλαν να μεταφέρουν τις διατάξεις της 5ης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έως τις 10 Ιανουαρίου 2020. Η Επιτροπή εξέφρασε τη λύπη της για το γεγονός ότι τα οικεία κράτη μέλη δεν μετέφεραν εγκαίρως την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο και τα ενθαρρύνει να σπεύσουν να το πράξουν, δεδομένης της σημασίας που έχουν αυτοί οι κανόνες για το συλλογικό συμφέρον της ΕΕ. Εάν τα κράτη μέλη δεν απαντήσουν ικανοποιητικά εντός δύο μηνών, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να αποστείλει αιτιολογημένες γνώμες.

Πηγή:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_20_202

Επιμέλεια: Κ. Σαββαΐδου

4. Έκθεση της OLAF για την καταπολέμηση της απάτης στα κράτη μέλη της Ε.Ε. κατά το έτος 2018 – Παρουσίαση των ευρημάτων που αφορούν την Ελλάδα

I. Εισαγωγικά

Δημοσιεύτηκε πρόσφατα η τελευταία ετήσια έκθεση της OLAF για την καταπολέμηση της απάτης στα κράτη μέλη της Ε.Ε. κατά το έτος 2018. Πριν επικεντρώσουμε το ενδιαφέρον μας στα όσα αφορούν την Ελλάδα, είναι αναγκαία μια γενικότερη παράθεση των στοιχείων για τις υποθέσεις που χειρίστηκε η συγκεκριμένη υπηρεσία σε ενωσιακό επίπεδο. Για το έτος 2018, η OLAF ξεκίνησε 219 νέες έρευνες, κατόπιν επιλογής από 1.259 υποψήφιες περιπτώσεις. Παράλληλα, ολοκληρώθηκαν 167 έρευνες, με την OLAF να πραγματοποιεί 256 συστάσεις στις αρμόδιες αρχές, τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Αποτέλεσμα των ως άνω ολοκληρωθεισών ερευνών ήταν η σύσταση της OLAF για ανάκτηση – επιστροφή 371 εκατομμυρίων ευρώ στον ενωσιακό προϋπολογισμό (σελ. 12). Ακολουθεί η παρουσίαση των ευρημάτων της έκθεσης για τη χώρα μας.

II. Ελλάδα

A. Γενικά Στοιχεία

Συγκεκριμένα στην Ελλάδα το έτος 2018, για τη χρήση ενωσιακών πόρων, των οποίων η διαχείριση ή τα έξοδα πραγματοποιούνται ολικά ή μερικά σε εθνικό κεντρικό ή περιφερειακό επίπεδο, διενεργήθηκαν έλεγχοι σε 8 υποθέσεις, από τις οποίες οι 6 έκλεισαν με την πραγματοποίηση συστάσεων. Μοναδική χώρα με περισσότερες ελεγχθείσες υποθέσεις και συστάσεις προς αυτήν είναι η Ουγγαρία με 9 και 7 αντίστοιχα (Σχήμα 4, σελ. 13).

Επιπλέον, στη λειτουργία της ενημέρωσης από το ενωσιακό στο εθνικό επίπεδο, βάσει των συστάσεων της OLAF, για το χρονικό διάστημα από το 2012 έως το 2018, ξεκίνησε από τις ελληνικές δικαστικές αρχές η διερεύνηση για κακοδιαχείριση ενωσιακών πόρων σε 10 υποθέσεις, από τις οποίες οι 8 οδήγησαν στην άσκηση ποινικής δίωξης (80%) (Σχήμα 14, σελ. 41). Το εθνικό ποσοστό είναι εξαιρετικά υψηλό, με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο να ανέρχεται σε 36%. Παράλληλα, εκκρεμούν ενώπιον της ελληνικής δικαιοσύνης, κατόπιν αναφοράς στην τελευταία από την OLAF, ακόμη 16 υποθέσεις, χωρίς ωστόσο να έχει ληφθεί ακόμη οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με την πορεία τους.

Συγκριτικά, σε επίπεδο 28 κρατών μελών της Ε.Ε. ο συνολικός αριθμός των υποθέσεων που διερευνήθηκαν έπειτα από δράση της OLAF ανέρχεται σε 319, από τις οποίες 116 (36%) οδήγησαν σε δίωξη. Το υψηλότερο ποσοστό σε επίπεδο διώξεων καταλαμβάνουν η Σλοβενία και η Μάλτα με 100%, αλλά με εξαιρετικά χαμηλό αριθμό υποθέσεων (1 και 5 αντίστοιχα). Σε απόλυτο αριθμό υποθέσεων, πρώτη έρχεται η Ρουμανία με 84, με την Ιταλία να ακολουθεί με 23. Χωρίς διερεύνηση από τις εθνικές δικαστικές αρχές παραμένουν συνολικά 208 υποθέσεις, με πρώτη σε αριθμούς την Ιταλία (21 υποθέσεις).

Στην αντίστροφη λειτουργία, αυτήν της παροχής πληροφόρησης από το εθνικό στο ενωσιακό επίπεδο, οι καταγγελίες από την Ελλάδα προς την OLAF ανήλθαν σε 29 συνολικά (σε γενικό σύνολο 458 από τα 28 κράτη μέλη), με 3 από αυτές να προέρχονται από δημόσια πηγή και 26 από ιδιωτική. Στην Ευρώπη των 28 η Ελλάδα φαίνεται να κινείται πάνω από το μέσο όρο, καθώς αντιστοιχούν 16 περίπου καταγγελίες σε κάθε κράτος (βλ. Σχήμα 27, σελ. 57).

B. Επιμέρους στοιχεία [1]

Στο πλαίσιο των παραδοσιακά ίδιων πόρων, την περίοδο 2014 – 2018, στην Ελλάδα (Σχήμα 12, σελ. 38) :

α) παρατηρήθηκαν από εθνικές αρχές 224 περιπτώσεις, απατηλών και μη, οικονομικών ατασθαλιών. Ο οικονομικός αντίκτυπος των συγκεκριμένων ατασθαλιών στο σύνολο παραδοσιακά ίδιων πόρων που πρέπει να συλλεχθούν από τη χώρα ώστε να αποδοθούν στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. αγγίζει το 6,84%. Οι συνολικές περιπτώσεις σε επίπεδο 28 κρατών μελών της Ε.Ε., ανέρχονται σε 25.699. Σε απόλυτο αριθμό περιπτώσεων η Ελλάδα κινείται κάτω από το μέσο όρο ($25.699 / 28 = 917,82$ υποθέσεις), ωστόσο οι υποθέσεις της χώρας μας παρουσιάζουν το μεγαλύτερο οικονομικό αντίκτυπο στους ίδιους πόρους της Ε.Ε, καθώς ο μέσος όρος κινείται στο 2,05%.

β) Από την OLAF ερευνήθηκαν 18 περιπτώσεις, για τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οικονομικές συστάσεις (για ανάκτηση πόρων) που αντιστοιχούν στο 22,13% των προς συλλογή από την Ελλάδα πόρων. Σε επίπεδο 28 κρατών μελών της Ένωσης, οι διενεργούμενοι από την OLAF έλεγχοι ανήλθαν σε 480. Σε απόλυτο αριθμό ελεγχθεισών περιπτώσεων, η Ελλάδα κινείται κοντά στο μέσο όρο ($480 / 28 = 17,14$ έλεγχοι). Ωστόσο, το ποσοστό των ίδιων πόρων που πρέπει να ανακτηθούν βάσει των οικονομικών συστάσεων της OLAF είναι το δεύτερο υψηλότερο στην Ε.Ε. (σχεδόν 1 στις 4 περιπτώσεις), με πρωταθλήτρια τη Σλοβακία (ποσοστό 50, 11%) και στην τρίτη θέση το Ηνωμένο Βασίλειο (10,96%). Όλες οι υπόλοιπες χώρες κινούνται στο όριο του 1%, με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο να διαμορφώνεται στο 2,67%.

Στο πεδίο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων και Γεωργίας, την περίοδο 2014 – 2018, στην Ελλάδα (Σχήμα 13, σελ. 39):

α) εντοπίστηκαν από εθνικές αρχές 2.206 υποθέσεις, απατηλών και μη, οικονομικών ατασθαλιών. Ο οικονομικός αντίκτυπος των συγκεκριμένων υποθέσεων για τον ενωσιακό προϋπολογισμό ανέρχεται στο 2,50% των πραγματοποιούμενων πληρωμών. Σε επίπεδο 28 κρατών μελών της Ε.Ε. ο συνολικός αριθμός των υποθέσεων ανέρχεται σε 50.153 (μέσος όρος $50.153 / 28 = 1.791,18$), με τον μέσο οικονομικό αντίκτυπο στο 2,01%. Σε επίπεδο απόλυτων αριθμών πρώτη έρχεται η Ισπανία με 10.995 υποθέσεις (1 στις 5 περίπου), αλλά σε επίπεδο οικονομικού αντικτύπου, πρώτη κατατάσσεται η Σλοβακία με 19,29%, η μοναδική χώρα με διψήφιο ποσοστό.

β) Από την OLAF διενεργήθηκαν 17 έλεγχοι, με τις οικονομικές συστάσεις να αφορούν το 0,31% των πληρωμών. Σε επίπεδο Ε.Ε. η OLAF πραγματοποίησε 277 ελέγχους (μέσος όρος $277 / 28 = 9,89$ έλεγχοι), με τις οικονομικές συστάσεις να αφορούν το 0,45% των πληρωμών. Πρώτη σε απόλυτους αριθμούς ελέγχων η Ρουμανία (66), ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των συστάσεων το παρουσιάζει η Ουγγαρία (3,84%).

Γ. Μερικότερες υποθέσεις ελληνικού ενδιαφέροντος

Η OLAF στη σχετική έκθεση της παραθέτει όλους τους επιμέρους τομείς στους οποίους ανέπτυξε δράση για την προστασία της ενωσιακής περιουσίας. Μεταξύ των παρουσιαζόμενων περιπτώσεων, εμφανίζονται και υποθέσεις με «ελληνικό άρωμα». Ακολουθεί μια συνοπτική καταγραφή τους:

1. Υποθέσεις λαθρεμπορίας τσιγάρων και παράνομων εργοστασίων καπνού

Πρώτη ειδική αναφορά στην Ελλάδα γίνεται σχετικά με τις υποθέσεις που αφορούν τη λαθρεμπορία τσιγάρων και τα παράνομα εργοστάσια τσιγάρων (σελ. 19). Βάσει πληροφοριών της OLAF, οι εθνικές αστυνομικές αρχές σε Ελλάδα και Ισπανία πραγματοποίησαν έφοδο σε 4 παράνομα εργοστάσια τσιγάρων, με αποτέλεσμα την κατάσχεση μεγάλων ποσοτήτων καπνού και τη σύλληψη πάνω από 40 ατόμων (σελ. 20).

2. Απάτη με τη μορφή υποτιμολόγησης υφασμάτων και υποδημάτων

Δεύτερη μεγάλη κατηγορία υποθέσεων που εμφανίζεται να διαπράττονται στην Ελλάδα αφορούν υποθέσεις υποτιμολόγησης υφασμάτων και υποδημάτων (σελ. 31 – 32). Ειδικότερα, επειδή επιμέρους ενωσιακές διαδικασίες εκτελωνισμού επιτρέπουν στους εισαγωγείς να εκτελωνίζουν τα προϊόντα τους από το τελωνείο της επιλογής τους, το οργανωμένο έγκλημα είναι σε θέση να εντοπίζει εκείνα τα σημεία εισόδου στα οποία οι διενεργούμενοι έλεγχοι θεωρούνται πιο χαλαροί.

Έτσι, το 2017 και 2018 παρατηρήθηκε στην Ελλάδα και στην Ουγγαρία σημαντική αύξηση του όγκου των εισαγόμενων προϊόντων υφασμάτων και υποδημάτων. Η αύξηση αυτή φαίνεται να βρίσκεται σε αντιστοιχία με τη μείωση του όγκου εισαγωγής από άλλα κράτη μέλη, τα οποία προηγουμένως είχαν μεν στοχοποιηθεί από εγκληματικά κυκλώματα, αλλά οι αρχές τους προχώρησαν στη λήψη κατάλληλων μέτρων. Οι έρευνες της OLAF έφεραν στο φως την ευθεία σύνδεση της αύξησης με την μη ορθή εφαρμογή των προφίλ κινδύνου (όσο μεγαλύτερο κίνδυνο παρουσιάζει ένα φορτίο τόσο πιθανότερο είναι να διενεργηθεί φυσικός έλεγχος ή έλεγχος στη δήλωση εκτελωνισμού και τα συνοδευτικά έγγραφα).

Η τελευταία υπόθεση υποτίμησης αφορούσε την εισαγωγή υφασμάτων και υποδημάτων στην Ελλάδα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 31ης Μαΐου 2018. Η OLAF διενήργησε εκτεταμένους ελέγχους σε όλες τις δηλώσεις εκτελωνισμού στην Ελλάδα για όλες τις εισαγωγές υφασμάτων και υποδημάτων από την Κίνα μεταξύ 2015 και 2018. Αποτέλεσμα της σχετικής έρευνας ήταν η ύπαρξη οργανωμένης και συστηματικής υποτιμολόγησης αυτών των προϊόντων κατά την εισαγωγή τους στην Ελλάδα.

Στη βάση των ανωτέρων ευρημάτων η OLAF συνέστησε στις ελληνικές τελωνειακές αρχές την ανάκτηση 202,3 εκατομμυρίων ευρώ απολεσθέντων δασμών. Παράλληλα, εστάλη στον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος σχετική αναφορά, ώστε ο τελευταίος να λάβει υπόψη του τα ευρήματα της OLAF στις υπό εξέλιξη δικαστικές έρευνες.

Με το κλείσιμο τις συγκεκριμένης έρευνας, οι υποθέσεις υποτίμησης σε ενωσιακό επίπεδο την τελευταία διετία ανέρχονται σε έξι. Το σύνολο των χαμένων δασμών που αποστερήθηκε ο ενωσιακός προϋπολογισμός ανέρχεται σε 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ. Οι σχετιζόμενες με αυτές τις υποθέσεις απώλειες σε ΦΠΑ, μέρος του οποίου αποτελεί πόρος της Ε.Ε., είναι ακόμη μεγαλύτερες.

[1] Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ενδέχεται να υπάρχει μερική αλληλοεπικάλυψη μεταξύ των υποθέσεων που χειρίστηκαν οι εθνικές αρχές και εκείνων που έλεγξε η OLAF.

Πηγή:

The OLAF report 2018,

Nineteenth report of the European Anti-Fraud Office, 1 January to 31

December 2018

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/039c09a5-c874-11e9-9d01-01aa75ed71a1>

Παρουσίαση των ευρημάτων της έκθεσης: Μ. Μαρτίνης

III. Δράσεις Διεθνών Οργανισμών

1. Ad hoc έκθεση για την Ελλάδα της Ομάδας Κρατών για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης (GRECO)

Περίληψη της Ad hoc έκθεσης για την Ελλάδα της Ομάδας Κρατών για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης (GRECO) (Κανόνας 34) [1] – Υιοθετήθηκε από την GRECO στην 84η Συνεδρίαση της Ολομέλειας (Στρασβούργο 2–6 Δεκεμβρίου 2019)

Η νομοθετική πρωτοβουλία τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και συγκεκριμένα η μετατροπή από κακούργημα σε πλημμέλημα της δωροδοκίας υπαλλήλου για ενέργεια που αντίκειται στα καθήκοντά του (236 παρ.2 ΠΚ) και η συνακόλουθη ελάφρυνση των ποινών προκάλεσε ενδιασμούς στην GRECO, καθώς οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούσαν να έχουν αρνητική επίπτωση τόσο στην ικανότητα της Ελλάδος να καταπολεμήσει αποτελεσματικά τη διαφθορά, όσο και στη συμμόρφωση της χώρας με την Σύμβαση Ποινικού Δικαίου για τη Διαφθορά (ETS 173) και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής (ETS 191). Έτσι αποφασίστηκε η εφαρμογή στην Ελλάδα της ad hoc διαδικασίας του Κανόνα 34. Προβληματισμός προκλήθηκε και στην Ομάδα Εργασίας για τη Διαφθορά του ΟΟΣΑ (Working Group on Bribery [2]) και συμφωνήθηκε να απευθυνθεί ένα κοινό ερωτηματολόγιο από την GRECO και την WGB προς τις Ελληνικές αρχές που απαντήθηκε την 30η Σεπτεμβρίου 2019. Ακολούθησε μία επιτόπια μετάβαση στην Αθήνα την 29η Οκτωβρίου 2019 κατά την οποία εκπρόσωποι της GRECO και της WGB συναντήθηκαν με αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς, καθώς και εκπροσώπους ανεξάρτητων αρχών, της δικαστικής εξουσίας και τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή.

Η GRECO εκκινεί την ανάλυση της από την παραδοχή ότι υπήρχε ανάγκη αναμόρφωσης της ποινικής νομοθεσίας και του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, κίνηση που μάλιστα είχε προταθεί στο πλαίσιο της Έκθεσης του Τρίτου Κύκλου Αξιολόγησης [3]. Στόχος της ad hoc έκθεσης είναι η αξιολόγηση των διατάξεων που τροποποιήθηκαν αναφορικά με εγκλήματα διαφθοράς στο μέτρο που επιδρούν στη συμμόρφωση της Ελλάδας με τη Σύμβαση Ποινικού Δικαίου για τη Διαφθορά και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής.

Ορισμός της έννοιας του δημοσίου λειτουργού

Στην έκθεση αρχικά αναλύεται ο ορισμός των υπαλλήλων και συγκεκριμένα ο ορισμός που προβλέπεται στις διατάξεις των άρθρων 13 ΠΚ και ήδη του άρθρου 237B ΠΚ [4] σε σχέση με την δωροδοκία και δωροληψία υπαλλήλων. Επίσης γίνεται αναφορά στα άρθρα 159 και 159 Α ΠΚ για τη δωροληψία και δωροδοκία πολιτικών προσώπων και ειδικότερα στη μη συμπερίληψη στα πρόσωπα αυτά των υφυπουργών στην αρχική τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα (με το Ν 4619/2019) και επιδοκιμάζει την συμπερίληψή τους στα πολιτικά πρόσωπα των διατάξεων των άρθρων 159 και 159Α με το Ν4637/2019.

Περαιτέρω, αναφέρεται ότι είναι δυσχερής η κατανόηση της εξαίρεσης του Προέδρου της Δημοκρατίας από τα πολιτικά πρόσωπα στα αδικήματα δωροδοκίας και δωροληψίας πολιτικών προσώπων των άρθρων 159 και 159 Α ΠΚ και η έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για δημόσιο λειτουργό και η εξαίρεσή του από τα εγκλήματα διαφθοράς αποτελεί ένα σοβαρό μειονέκτημα, ωστόσο η GRECO δεν απευθύνει σύσταση στο σημείο αυτό, καθώς η εξαίρεση του Προέδρου της Δημοκρατίας από τα πολιτικά πρόσωπα των άρθρων 159 και 159 Α ΠΚ δεν αποτελεί αντικείμενο της πρόσφατης νομοθετικής μεταβολής, αλλά προϋπήρχε αυτής και συνεπώς δεν αποτελεί αντικείμενο της ad hoc διαδικασίας.

Ενεργητική Δωροδοκία δημοσίων λειτουργών

Ο αρχικός λόγος ενεργοποίησης της διαδικασίας του Κανόνα 34 υπήρξε η τροποποίηση του άρθρου 236 παρ.2 ΠΚ [5] και η μετατροπή του εγκλήματος της δωροδοκίας υπαλλήλου από κακούργημα σε πλημμέλημα και η ταυτόχρονη ελάφρυνση των ποινών για το αδίκημα αυτό. Στην έκθεση σημειώνεται ότι μετά την κριτική που ασκήθηκε από τη GRECO και την WGB τροποποιήθηκε εκ νέου η διάταξη του άρθρου 236 παρ.2 ΠΚ [6] και τιμωρείται με κάθειρξη έως οκτώ έτη και χρηματική ποινή. Ωστόσο σημειώνεται ότι λόγω της αρχής της εφαρμογής του επεικέστερου νόμου τα τελεσθέντα πριν την 18.11.2019 αδικήματα δωροδοκίας υπαλλήλων θα αντιμετωπισθούν ως πλημμελήματα και αυτό είναι αρνητικό για την αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η GRECO σημειώνει ότι η ελάφρυνση των ποινών στη διάταξη του άρθρου 236 παρ.1 ΠΚ υπονοεί ότι το αδίκημα δεν θεωρείται τόσο σοβαρό και επικαλείται τη στόχευση της Σύμβασης Ποινικού Δικαίου για τη Διαφθορά, σύμφωνα με την οποία η διαφθορά μπορεί να αποτελεί ένα οικονομικό έγκλημα συχνά με μεγάλη απαξία αλλά όχι μόνο· απειλεί το κράτος δικαίου, τη σταθερότητα των δημοκρατικών θεσμών και τα ηθικά θεμέλια της κοινωνίας, υποβαθμίζει την καλή διακυβέρνηση, την ασφάλεια, την υγεία, την κοινωνική δικαιοσύνη, τη δικαιοσύνη και την ισότητα. Με βάση τα ανωτέρω η GRECO συστήνει να εισαχθούν επιβαρυντικές περιστάσεις προκειμένου η δωροδοκία υπαλλήλου να καθίσταται κακούργημα όταν συντρέχουν και/ή να αυξηθούν αντίστοιχα οι ποινές.

Αποχή από την ποινική δίωξη

Περαιτέρω η GRECO διατυπώνει σύσταση αναφορικά με τη δυνατότητα που παρέχεται με το άρθρο 48 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας στον Εισαγγελέα πλημμελειοδικών για αποχή από την ποινική δίωξη για πλημμελήματα που απειλούνται με ποινή φυλάκισης έως τριών ετών υπό τις οριζόμενες στη διάταξη προϋποθέσεις. Ειδικότερα η GRECO διαπιστώνει ότι η δικονομική αυτή δυνατότητα υπάρχει για το αδίκημα της δωροδοκίας υπαλλήλου (άρθρο 236 παρ.1 ΠΚ) και εκφράζει την πεποίθηση ότι η αποχή από τη δίωξη δεν είναι κατάλληλη για εκ προθέσεως αδικήματα όπως η δωροδοκία, στα οποία απαιτείται αποτελεσματική, ανάλογη και αποτρεπτική αντίδραση και ότι υπάρχει σημαντικός κίνδυνος το μέτρο αυτό να αποδυναμώσει περαιτέρω την αποτελεσματική καταπολέμηση αυτής της μορφής διαφθοράς και πιθανόν άλλων εγκλημάτων, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Για τους λόγους αυτούς συστήνει τον αυστηρό περιορισμό των εγκλημάτων διαφθοράς από τη δίωξη των οποίων μπορεί να απέχει ο Εισαγγελέας σύμφωνα με το άρθρο 48 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, που θα επιτευχθεί με τη διασφάλιση ότι το άρθρο αυτό θα εφαρμόζεται μόνον σε εξαιρετικές ήσσονος σημασίας υποθέσεις εγκλημάτων διαφθοράς.

Παραγραφή

Ως προς την παραγραφή της κακουργηματικής δωροδοκίας στην έκθεση σημειώνεται ότι για τα αδικήματα που τελέστηκαν πριν τις τροποποιήσεις του Ν 4637/2019 εφαρμόζεται βάσει της αρχής του επεικέστερου νόμου η συντομότερη παραγραφή των πλημμελημάτων και αυτό αποτελεί αναπόφευκτο αποτέλεσμα των τροποποιήσεων σε συνδυασμό με την αρχή της αναδρομικής ισχύος του επεικέστερου νόμου.

Δήμευση/ κατάσχεση/ ειδικές ανακριτικές πράξεις

Ως προς τη δήμευση/κατάσχεση και ειδικές ανακριτικές πράξεις η GRECO επισημαίνει ότι στην περίπτωση τροποποίησης του νόμου για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες θα πρέπει η Ελλάδα να συμμορφωθεί με τα διεθνή πρότυπα κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς τα πρότυπα αυτά συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς.

Παθητική δωροδοκία δημοσίων λειτουργών

Η GRECO σημειώνει ότι το άρθρο 235 παρ.5 ΠΚ όπως τροποποιήθηκε δεν τυποποιεί την παθητική δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών κατά απόκλιση από τη ρύθμιση του άρθρου 263 Α παρ.2 δ και ε, ως ίσχυε πριν την τροποποίησή του ΠΚ. Το ατιμώρητο της δωροληψίας αλλοδαπών υπαλλήλων συνιστά παράβαση του άρθρου 5 της Σύμβασης Ποινικού Δικαίου για τη Διαφθορά [7]. Παράλληλα, η διάταξη του άρθρου 237 παρ.2 περ.γ) δεν καλύπτει την παθητική δωροδοκία των δικαστών, ενόρκων ή διαιτητών άλλων κρατών, ενώ στην διάταξη του άρθρου 159 παρ.4 ΠΚ δεν ποινικοποιείται και η παθητική δωροδοκία μελών Κοινοβουλίου ή συμβουλίου τοπικής αυτοδιοίκησης άλλου κράτους (ενώ ποινικοποιείται η ενεργητική δωροδοκία των προσώπων αυτών κατά το άρθρο 159 Α παρ.4γ). Ως εκ τούτου η GRECO απευθύνει σύσταση για τη διασφάλιση της ποινικοποίησης της παθητικής δωροδοκίας αλλοδαπών υπαλλήλων, συμπεριλαμβανομένων των δικαστών, μελών Κοινοβουλίων, ενόρκων, διαιτητών σε συμμόρφωση με τα άρθρα 5 και 6 της Σύμβασης Ποινικού Δικαίου για Διαφθορά [8] και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής.

Αναβολή και αναστολή της ποινικής δίωξης

Η GRECO επικαλείται την κριτική που ασκήθηκε στο πλαίσιο του Τρίτου Κύκλου Αξιολόγησης αναφορικά με τη διάταξη του άρθρου 29 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας στην οποία προβλέπεται δικαίωμα του Υπουργού Δικαιοσύνης με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργικού Συμβουλίου να αναβάλει ή να αναστείλει επ' αόριστον την ποινική δίωξη σε εγκλήματα που θα μπορούσαν να διαταράξουν τις διεθνείς σχέσεις του κράτους και εκφράζει την ικανοποίηση της για την τροποποίηση του άρθρου με το Ν 4640/2019 σύμφωνα με την οποία αποκλείονται τα αδικήματα της δωροδοκίας και της δωροληψίας.

Έμπρακτη μετάνοια

Η GRECO επικαλείται τις ανησυχίες που είχε εκφράσει στο πλαίσιο του Τρίτου Κύκλου Αξιολόγησης αναφορικά με την έμπρακτη μετάνοια και ότι είχε συστήσει στις αρχές να εποπτεύουν την εφαρμογή αυτού του εργαλείου και να καταργήσουν τις σχετικές διατάξεις, όπως και έπραξαν [9]. Ήδη παρατηρείται ότι με το νέο άρθρο 263Α εισάγεται ένα σύστημα έμπρακτης μετάνοιας σε περιπτώσεις δωροδοκίας, όπου ο δράστης παραμένει ατιμώρητος εάν αναγγείλει την πράξη πριν την εξέτασή του ως υπόπτου ή κατηγορουμένου. Η GRECO συστήνει οι αρχές να εποπτεύουν προσεκτικά τη χρήση του υπερασπιστικού ισχυρισμού της έμπρακτης μετάνοιας προκειμένου να διαπιστωθεί η κατάχρηση αυτού και στην ανάγκη να περιορισθεί ή να καταργηθεί η εφαρμογή του στα εγκλήματα διαφθοράς.

Εν κατακλείδι και μετά την επανάληψη των παραπάνω συστάσεων, η GRECO καλεί τις ελληνικές αρχές να υποβάλουν αναφορά των μέτρων που ελήφθησαν για την εφαρμογή των συστάσεων μέχρι την 30 Ιουνίου 2020.

[1] Σύμφωνα με τον Κανόνα 34 της GRECO εάν η GRECO λάβει αξιόπιστες πληροφορίες που δείχνουν ότι μία θεσμική αναμόρφωση, μία νομοθετική πρωτοβουλία ή μία μεταβολή διαδικασίας σε ένα κράτος μέλος μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα σοβαρή παραβίαση ενός προτύπου του Συμβουλίου της Ευρώπης που αποτέλεσε αντικείμενο ενός κύκλου αξιολόγησης της GRECO, η GRECO μπορεί να αναλάβει μία ad hoc διαδικασία αναφορικά με το κράτος-μέλος.

[2] Για τον προβληματισμό του ΟΟΣΑ αναφορικά με την πλημμεληματοποίηση της δωροδοκίας βλ. <https://www.oecd.org/corruption/oecd-very-concerned-that-active-bribery-is-no-longer-a-felony-in-greece.htm>

[3] Για τις εκθέσεις αξιολόγησης της GRECO και τις εκθέσεις συμμόρφωσης της Ελλάδας βλ. <https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/greece>

[4] 237B ΠΚ : Για την εφαρμογή των άρθρων 235 και 236, υπάλληλοι θεωρούνται και όσοι υπηρετούν μόνιμα ή μη και με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση σε οργανισμούς ή επιχειρήσεις οποιοσδήποτε νομικής μορφής που ανήκουν εξ ολοκλήρου ή κατά την πλειοψηφία των μετοχών τους στο Κράτος, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή των οποίων τη διοίκηση διορίζει εξ ολοκλήρου ή κατά πλειοψηφία το Κράτος ή οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ή τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

[5] Μετά την τροποποίηση με το Ν 4619/2019-236ΠΚ το Άρθρο 236 παρ.1 και 2 ΠΚ είχε ως ακολούθως: «Δωροδοκία υπαλλήλου 1. Όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη αντίκειται στα καθήκοντα του υπαλλήλου, ο υπαίτιος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή....»

[6] Μετά το Ν 4637/2019 το Άρθρο 236 παρ.1 και 2 ΠΚ έχει ως ακολούθως : «Δωροδοκία υπαλλήλου 1. Όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα», για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 5.000 έως 50.000 ευρώ.

2. Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη αντίκειται στα καθήκοντα του υπαλλήλου, ο υπαίτιος τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ....»

[7] Άρθρο 5 - Δωροδοκία αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών - Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται δημόσιος λειτουργός άλλου Κράτους.

[8] Άρθρο 6 - Δωροδοκία μελών αλλοδαπών δημόσιων συνελεύσεων- Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται οποιοσδήποτε που είναι μέλος δημόσιας συνέλευσης που ασκεί νομοθετικές ή διοικητικές εξουσίες σε κάθε άλλο Κράτος.

[9] Με το άρθρο 22, εδάφιο γ του Νόμου 3849/2010 (ΦΕΚ 80/26-5-2010) με το οποίο καταργήθηκε το άρθρο 236 παρ.3 ΠΚ και το άρθρο 237 παρ.4 ΠΚ βλ. σχετικά την από 22.6.2012 έκθεση συμμόρφωσης σε <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806c647f> στη σελίδα 8.

Για το πλήρες κείμενο της έκθεσης στα αγγλικά και στα ελληνικά βλ. https://www.ministryofjustice.gr/?page_id=1205

Παρουσίαση της έκθεσης: Μ. Παπαϊωάννου

IV. Εθνικές δράσεις

1. Νομοθετικό έργο

1.1. Νέος Νόμος Περί Σημάτων 4679/2020: Καθιέρωση των Σημάτων Πιστοποίησης

Ψηφίστηκε ο νέος νόμος περί εμπορικών σημάτων Ν.4679/2020, ο οποίος αντικατέστησε τον Ν.4072/2012 και συγκεκριμένα τα άρθρα 121 επ. Μία από τις βασικότερες αλλαγές που έχει επιφέρει ο νέος νόμος είναι η παρέκκλιση από την μέχρι σήμερα αρχή της "γραφικής παράστασης", σύμφωνα με την οποία μπορούσαν ως σήματα να κατοχυρωθούν μόνο λεκτικά σήματα, απεικονιστικά, σήματα τρισδιάστατου σχήματος, σήματα θέσης, μοτίβου, κίνησης, οπτικοακουστικά και ολογραφικά σήματα. Ο νέος νόμος εισήγαγε ένα νέο είδος σήματος, αυτό του "σήματος πιστοποίησης". Ειδικότερα, ως "σήματα πιστοποίησης" νοούνται τα σήματα που προσδιορίζονται ως σήματα πιστοποίησης κατά την κατάθεσή τους και είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που πιστοποιούνται από τον δικαιούχο του σήματος, όσον αφορά στο υλικό, τον τρόπο παρασκευής των προϊόντων ή παροχής των υπηρεσιών, την ποιότητα, την ακρίβεια ή άλλα χαρακτηριστικά, με εξαίρεση τη γεωγραφική προέλευση, από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που δεν έχουν την ανωτέρω πιστοποίηση.

Ο νέος θεσμός των σημάτων πιστοποίησης ρυθμίζεται στα άρθρα 56 επ., τα οποία έχουν ως εξής:

Άρθρο 56

1. Ως "σήματα πιστοποίησης" νοούνται τα σήματα που προσδιορίζονται ως σήματα πιστοποίησης κατά την κατάθεσή τους και είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που πιστοποιούνται από τον δικαιούχο του σήματος, όσον αφορά στο υλικό, τον τρόπο παρασκευής των προϊόντων ή παροχής των υπηρεσιών, την ποιότητα, την ακρίβεια ή άλλα χαρακτηριστικά, με εξαίρεση τη γεωγραφική προέλευση, από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που δεν έχουν την ανωτέρω πιστοποίηση.

2. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών, αρχών και φορέων δημοσίου δικαίου, κατά την έννοια της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, μπορεί να υποβάλει αίτηση για σήματα πιστοποίησης υπό την προϋπόθεση ότι, δεν ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα που περιλαμβάνει την παροχή του είδους των προϊόντων ή υπηρεσιών που πιστοποιούνται.

Άρθρο 57

1. Η δήλωση κατάθεσης σημάτων πιστοποίησης συνοδεύεται από κανονισμό χρήσης, ο οποίος συντάσσεται από τον καταθέτη της δήλωσης.

2. Ο κανονισμός χρήσης αναφέρει τα πρόσωπα που επιτρέπεται να χρησιμοποιούν το σήμα, τα χαρακτηριστικά που πρέπει να πιστοποιεί το σήμα, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο ο φορέας πιστοποίησης εξετάζει τα χαρακτηριστικά αυτά και εποπτεύει τη χρήση του σήματος. Ο εν λόγω κανονισμός αναφέρει επίσης τους όρους χρήσης του σήματος, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών συνεπειών σε περίπτωση παραβίασης των όρων χρήσης.

3. Ο κανονισμός, καθώς και οι τροποποιήσεις του υποβάλλονται στη Διεύθυνση Σημάτων και εγγράφονται στο μητρώο, με την προϋπόθεση ότι, πληρούν τους όρους της παραγράφου 2 και εφόσον τηρούνται και οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 58.

4. Ο κανονισμός και κάθε τροποποίησή του ισχύουν από την ημερομηνία εγγραφής τους στο μητρώο.

Άρθρο 58

1. Η δήλωση κατάθεσης σήματος πιστοποίησης απορρίπτεται:

α) όταν συντρέχει ένας από τους λόγους απόρριψης δήλωσης σήματος που προβλέπονται στο άρθρο 4, ή

β) εφόσον ασκηθεί ανακοπή του άρθρου 25, όταν συντρέχει ένας από τους λόγους απόρριψης δήλωσης σήματος που προβλέπονται στο άρθρο 5, ή

γ) όταν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 56 και 57 ή όταν ο κανονισμός χρήσης αντιβαίνει στη δημόσια τάξη ή στα χρηστά ήθη.

2. Η δήλωση σήματος πιστοποίησης απορρίπτεται επίσης, αν υπάρχει κίνδυνος παραπλάνησης του κοινού όσον αφορά στον χαρακτήρα ή τη σημασία του σήματος, ιδίως, αν το σήμα μπορεί να εκληφθεί ως κάτι άλλο και όχι ως σήμα πιστοποίησης.

3. Η δήλωση σήματος πιστοποίησης δεν απορρίπτεται, αν ο καταθέτης, μέχρι να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την απόρριψη της δήλωσης, τροποποιήσει τον κανονισμό χρήσης κατά τρόπον, ώστε να πληρούνται οι απαιτήσεις των παραγράφων 1 και 2.

Άρθρο 59

Το σήμα πιστοποίησης μεταβιβάζεται μόνο σε πρόσωπο που πληροί τις απαιτήσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 56.

Άρθρο 60

1. Μόνο ο δικαιούχος του σήματος πιστοποίησης δικαιούται να ασκεί προσφυγές και ένδικα βοηθήματα για να εγείρει τις αξιώσεις προσβολής, σύμφωνα με τα άρθρα 38 επ.

2. Ο δικαιούχος σήματος πιστοποίησης νομιμοποιείται να ζητεί αποζημίωση και για λογαριασμό των προσώπων που δικαιούνται να χρησιμοποιούν το σήμα.

Άρθρο 61

Εκτός από τους λόγους έκπτωσης του άρθρου 50, ο δικαιούχος σήματος πιστοποίησης κηρύσσεται έκπτωτος από τα δικαιώματά του, ύστερα από αίτηση έκπτωσης του άρθρου 50, ή ύστερα από ανταγωγή έκπτωσης στο πλαίσιο αγωγής για την προσβολή του κατά την παράγραφο 12 του άρθρου 38, εφόσον συντρέχει μια από τις εξής προϋποθέσεις:

- α) ο δικαιούχος δεν πληροί πλέον τις απαιτήσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 56, ή
- β) ο δικαιούχος δεν λαμβάνει εύλογα μέτρα για να αποτρέψει τη χρήση του σήματος πιστοποίησης κατά τρόπο ασύμβατο με τους όρους του κανονισμού χρήσης, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε τροποποίησής του που έχει εγγραφεί στο μητρώο, ή
- γ) το σήμα πιστοποίησης χρησιμοποιήθηκε από τον δικαιούχο, κατά τρόπο που είχε ως συνέπεια τη δυνατότητα παραπλάνησης του κοινού σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 58,
- δ) η τροποποίηση του κανονισμού χρήσης του σήματος πιστοποίησης σημειώθηκε στο μητρώο κατά παράβαση της παραγράφου 3 του άρθρου 57, εκτός αν ο δικαιούχος του σήματος πιστοποίησης, ύστερα από τροποποίηση του κανονισμού χρήσης, που υποβάλλεται στο μητρώο μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης για την έκπτωση, συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις του άρθρου 58.

Άρθρο 62

Ένα σήμα πιστοποίησης κηρύσσεται άκυρο, ύστερα από αίτηση ακυρότητας του άρθρου 52, ή ύστερα από ανταγωγή ακυρότητας στο πλαίσιο αγωγής για την προσβολή του κατά την παράγραφο 12 του άρθρου 38:

- α) αν συντρέχουν λόγοι ακυρότητας του άρθρου 52 σε συνδυασμό με τα άρθρα 4 ή 5,
- β) αν έχει καταχωριστεί κατά παράβαση του άρθρου 58.

Το σήμα πιστοποίησης δεν κηρύσσεται άκυρο, αν ο δικαιούχος, ύστερα από τροποποίηση του κανονισμού χρήσης, που υποβάλλεται στο μητρώο μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης για την ακυρότητα, συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις του άρθρου 58.

Άρθρο 63

1. Για τα σήματα πιστοποίησης τηρείται ειδικό Μητρώο, τα δε τέλη κατάθεσης και παράτασης της προστασίας τους, ορίζονται στο πενταπλάσιο των τελών που ισχύουν κάθε φορά για τα υπόλοιπα σήματα.
2. Η χρήση του σήματος πιστοποίησης γίνεται απαραίτητα με την ένδειξη «σήμα πιστοποίησης».
3. Στα σήματα πιστοποίησης ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος νόμου, εφόσον δεν αντίκεινται στα άρθρα 56 ως 63.

1.2. Νόμος 4635/2019: Κατάργηση Έλεγχου Νομιμότητας των Εταιρικών Πράξεων από τις Υπηρεσίες ΓΕ.ΜΗ.

Η υποχρέωση δημοσίευσης συγκεκριμένων ουσιωδών εταιρικών πράξεων αποτελούσε ανέκαθεν εργαλείο διαφάνειας αναφορικά με τη λειτουργία των εταιριών και καθιστούσε δυνατή τη πληροφόρηση κάθε τρίτου προσώπου για σημαντικά στοιχεία, νομικά και οικονομικά που αφορούσαν στις δραστηριοποιούμενες στη χώρα εταιρίες. Η υπηρεσία Γενικού Εμπορικού Μητρώου αποτελεί πλέον για το σύνολο των εταιριών της χώρας την αποκλειστική οδό δημοσίευσης εταιρικών πράξεων καταργώντας τις δημοσιεύσεις στις εγχώριες εφημερίδες και το ΦΕΚ. Δεν χωρεί αμφιβολία δε, ότι το ηλεκτρονικό σύστημα δημοσίευσης του ΓΕ.ΜΗ. βελτίωσε τη διαδικασία δημοσιεύσεων και διευκόλυνε σημαντικά, τόσο τις ίδιες τις εταιρίες αναφορικά με την ανάρτηση των εταιρικών πράξεων (μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας "business portal") όσο και κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο πρόσωπο που επιθυμεί να αναζητήσει πληροφορίες για οποιαδήποτε εταιρία δραστηριοποιείται στην Ελλάδα (μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας "business registry").

Ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, ωστόσο, που συνδέεται με το σύστημα δημοσιότητας αποτελεί το ερώτημα αν και σε ποια έκταση η υπηρεσία ΓΕ.ΜΗ. θα πρέπει μέσω των υπαλλήλων της να προβαίνει σε έλεγχο των εταιρικών πράξεων που υποβάλλονται προς δημοσίευση. Ο μέχρι πρότινος ισχύσας νόμος 3419/2005 απάντησε στο ερώτημα αυτό με την παροχή των κατά τύπους γραφείων ΓΕ.ΜΗ. να ελέγχουν το σύνολο των αιτήσεων αυτών ως προς την πληρότητα, σαφήνεια και νομιμότητά τους και μόνο, εφόσον δεν προέκυπτε κάποιο κώλυμα, να προβαίνουν στην δημοσίευση. Μάλιστα, προβλεπόταν ειδική διαδικασία διόρθωσης των αιτήσεων. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, απαγορευόταν το ΓΕ.ΜΗ. να διενεργήσει ουσιαστικό έλεγχο. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 7 παρ. 4 και 5 του Ν.3419/2005 αναφορικά με το ζήτημα αυτό είχε ως εξής:

"Η αρμόδια υπηρεσία ΓΕ.ΜΗ. του Επιμελητηρίου, με την παραλαβή της αίτησης, των δικαιολογητικών και των συνοδευτικών εγγράφων, προβαίνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πρωτοκόλληση της αίτησης και ελέγχει τα δικαιολογητικά και συνοδευτικά έγγραφα ως προς την πληρότητα, την ακρίβεια, τη σαφήνεια και τη νομιμότητα τους. Ο έλεγχος, που διενεργείται κατά το προηγούμενο εδάφιο, περιλαμβάνει και την καταβολή κάθε τέλους που προβλέπεται από το άρθρο 8 και κάθε φόρου ή εισφοράς που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, ως προϋπόθεση για την καταχώρηση του υπόχρεου στο ΓΕ.ΜΗ.. Εφόσον από τον έλεγχο δεν προκύψει κώλυμα καταχώρησης, η αρμόδια υπηρεσία ΓΕ.ΜΗ. προβαίνει στις καταχωρήσεις, που ορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 5, το αργότερο μέχρι τη δεύτερη εργάσιμη ημέρα από την ημέρα παραλαβής της αίτησης ή από την ημέρα κατά την οποία οι αρμόδιες υπηρεσίες που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 κοινοποιήσουν στην προαναφερόμενη υπηρεσία τις πράξεις τους.

Το Τμήμα ΓΕ.ΜΗ., με την παραλαβή της απόφασης καταχώρησης από την αρμόδια για τον υπόχρεο διεύθυνση κατά την παράγραφο 1, προβαίνει αυθημερόν και χωρίς ουσιαστικό έλεγχο στις καταχωρήσεις που ορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 5.

Οι υπηρεσίες καταχώρησης στο ΓΕ.ΜΗ., σε περίπτωση που η αίτηση, τα προσκομισθέντα έγγραφα και τα λοιπά δικαιολογητικά δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου και δεν είναι ακριβή και πλήρη, προσκαλούν τον υπόχρεο είτε εγγράφως είτε μέσω τηλεομοιοτυπίας ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, να προβεί στις αναγκαίες διευκρινίσεις, διορθώσεις ή συμπληρώσεις της αίτησης, των δικαιολογητικών και των συνοδευτικών εγγράφων, εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από τη λήψη της σχετικής πρόσκλησης. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί μέχρι ένα (1) μήνα, εφόσον αυτό επιβάλλεται από τις συνθήκες και το είδος των στοιχείων που καταχωρίζονται. Η χορήγηση της ανωτέρω προθεσμίας παρατείνει κάθε νόμιμη προθεσμία προς καταχώρηση στοιχείων στο ΓΕ.ΜΗ.. Αν η προθεσμία των πέντε (5) ημερών ή η προθεσμία που παρατείνεται παρέλθουν άπρακτες ή ο υπόχρεος υποβάλει τα στοιχεία, πλην όμως αυτά κριθούν ότι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου και δεν είναι ακριβή και πλήρη, η αίτηση καταχώρησης απορρίπτεται με αιτιολογημένη απόφαση των υπηρεσιών καταχώρησης στο ΓΕ.ΜΗ. και καταπίπτουν, υπέρ αυτών, τα σχετικά τέλη καταχώρησης και η επιμελητηριακή συνδρομή".

Ήδη έχει τεθεί σε εφαρμογή ο νέος νόμος 4635/2019, ο οποίος στα άρθρα 85 επ. αναμόρφωσε το πλαίσιο λειτουργίας των υπηρεσιών ΓΕ.ΜΗ.. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει, ωστόσο, η ρύθμιση του ανωτέρω θέματος, δηλαδή η έκταση του ελέγχου που θα πρέπει να διενεργείται από τις υπηρεσίες ΓΕ.ΜΗ. στις υπό καταχώριση εταιρικές πράξεις. Ειδικότερα, το θέμα ρυθμίζεται στο άρθρο 102 παρ.1 Ν.4635/2019 ως εξής:

"Καταχωρούνται και δημοσιεύονται σύμφωνα με το άρθρο 92 του παρόντος, αυτοματοποιημένα, με μέριμνα του υπόχρεου, χωρίς τη διενέργεια ελέγχου πληρότητας ή ελέγχου νομιμότητας, οι πράξεις και τα στοιχεία που:

α. περιβλήθηκαν τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου,

β. αφορούν προσωπικές εταιρείες, εκτός των περιπτώσεων λύσεως, διαγραφής και αναβίωσης,

γ. αφορούν κεφαλαιουχικές εταιρείες, εκτός των περιπτώσεων λύσεως, διαγραφής, αναβίωσης και τροποποίησης καταστατικού που δεν εμπίπτει στην περίπτωση α' της παρούσας παραγράφου".

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι πλέον δεν θα διενεργείται έλεγχος νομιμότητας των υπό καταχώριση εταιρικών πράξεων, πλην των συγκεκριμένων παραπάνω εξαιρέσεων. Ουσιαστικά, πρόκειται για περιορισμό του προληπτικού ελέγχου στο σύστημα διαφάνειας, όπως αυτό ίσχυε με το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς και τη διατήρηση μόνο του καταστατικού ελέγχου προβλέποντας διοικητικές κυρώσεις στο άρθρο 114 του νόμου.

2. Νομοθεσία υπό εκπόνηση

Σχέδιο νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας για την Ευρω-απάτη

Στις 4 Μαρτίου 2020 τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση (μέχρι τις 18 Μαρτίου) το «Σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης – Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία των Οδηγιών (ΕΕ) 2016/800, (ΕΕ) 2017/1371, (ΕΕ) 2017/541, (ΕΕ) 2016/1919, Οδηγίας 2014/57/ΕΕ, κύρωση του Μνημονίου Διοικητικής Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας, τροποποιήσεις του ν. 3663/2008 (Α΄99) προς εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727 και άλλες διατάξεις»

Η ενσωμάτωση συγκεκριμένα της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης αποτελεί ανταπόκριση της χώρας μας στην υποχρέωση μεταφοράς της πράξης, αλλά και κρίσιμο βήμα για την **οριοθέτηση της καθ' ύλη αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας** στο ελληνικό δίκαιο.

Οι κρίσιμες διατάξεις του Σχεδίου είναι οι ακόλουθες:

Άρθρο 21 – Εξομοίωση της ποινικής προστασίας της περιουσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την ποινική προστασία της περιουσίας του ελληνικού Δημοσίου

Οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 216 ΠΚ, της παρ. 5 του άρθρου 242 ΠΚ, της παρ. 2 του άρθρου 374 ΠΚ, της παρ. 3 του άρθρου 375 ΠΚ, της παρ. 2 του άρθρου 386 ΠΚ, της παρ. 3 του άρθρου 386Α ΠΚ και της παρ. 2 του άρθρου 390 ΠΚ εφαρμόζονται και όταν το προβλεπόμενο σ' αυτές ποινικό αδίκημα στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του νομικού προσώπου οργάνων και οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ιδρύθηκαν με βάση τις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 21Α – Αντικείμενο και Ορισμοί (άρθρα 1 και 2 παρ. 1 της Οδηγίας)

1. Το παρόν μέρος θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και κυρώσεων όσον αφορά την καταπολέμηση της απάτης και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, με σκοπό την ενίσχυση της προστασίας κατά των ποινικών αδικημάτων που θίγουν τα εν λόγω οικονομικά συμφέροντα, συμφώνως προς το κεκτημένο της Ένωσης σε αυτόν τον τομέα.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος μέρους ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) Ως «οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης» νοείται το σύνολο των εσόδων, δαπανών και στοιχείων ενεργητικού που καλύπτονται, αποκτώνται μέσω ή οφείλονται: i) στον προϋπολογισμό της Ένωσης, ii) στους προϋπολογισμούς των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης που έχουν ιδρυθεί δυνάμει των συνθηκών ή στους προϋπολογισμούς των οποίων αυτά ασκούν άμεσα ή έμμεσα την εποπτεία.

β) Ως «νομικό πρόσωπο» νοείται μια οντότητα διαθέτουσα νομική προσωπικότητα σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο, εξαιρουμένων των κρατών ή των δημόσιων φορέων κατά την άσκηση κρατικής εξουσίας και των δημόσιων διεθνών οργανισμών.

Άρθρο 22 – Δωροληψία και δωροδοκία υπαλλήλου σχετική με τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 4 παρ. 2 και 4 καθώς και άρθρο 11 παρ. 2 εδ. α΄ της Οδηγίας)

1. Οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 235 ΠΚ, όταν οι εκεί αναφερόμενες υπηρεσιακές ενέργειες ή παραλείψεις ζημιώνουν ή μπορούν να ζημιώσουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις όπου η πράξη της δωροληψίας τελείται (α) από οποιοδήποτε υπάλληλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια της παρ. 5 του ίδιου άρθρου, ανεξαρτήτως του κράτους στο οποίο έχει την έδρα του το οικείο όργανο ή ο οικείος οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή (β) από οποιοδήποτε πρόσωπο που ασκεί δημόσιο λειτούργημα ή υπηρεσία για άλλο κράτος.

2. Οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 236 ΠΚ, όταν οι εκεί αναφερόμενες υπηρεσιακές ενέργειες ή παραλείψεις ζημιώνουν ή μπορούν να ζημιώσουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις όπου η πράξη της δωροδοκίας τελείται προς οποιοδήποτε υπάλληλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια της παρ. 4 του ίδιου άρθρου, ανεξαρτήτως του κράτους στο οποίο έχει την έδρα του το οικείο όργανο ή ο οικείος οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 23 – Διασυννοριακή απάτη σχετικά με τον ΦΠΑ (άρθρο 3 παρ. 2 στοιχ. δ' και άρθρο 7 της Οδηγίας)

Όποιος κατά την εκτέλεση οργανωμένου σχεδίου που περιλαμβάνει πράξεις τελούμενες στην επικράτεια δύο τουλάχιστον κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιφέρει απώλεια πόρων ΦΠΑ που υπερβαίνει συνολικά τα δέκα εκατομμύρια (10.000.000) ευρώ (α) χρησιμοποιώντας ή υποβάλλοντας ψευδείς, ανακριβείς ή ελλιπείς δηλώσεις ΦΠΑ ή αποσιωπώντας πληροφορίες συνδεόμενες με τον ΦΠΑ κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης ανακοίνωσής τους ή (β) υποβάλλοντας δηλώσεις με σκοπό τη δόλια συγκάλυψη της μη απόδοσης ΦΠΑ ή την παράνομη θεμελίωση δικαιώματος επιστροφής ΦΠΑ, τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή χιλίων (1000) ημερησίων μονάδων.

Άρθρο 24 – Επικουρικές διατάξεις για την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 3 παρ. 2 στοιχ. α', β' και γ', άρθρο 4 παρ. 3 και άρθρο 7 της Οδηγίας)

1. Όποιος χρησιμοποιεί ή υποβάλλει ψευδείς, ανακριβείς ή ελλιπείς δηλώσεις ή έγγραφα ή αποσιωπά πληροφορίες κατά παράβαση ειδικής νομικής υποχρέωσης ανακοίνωσής τους και, με τον τρόπο αυτό, λαμβάνει ή παρακρατεί παράνομως επιχορηγήσεις ή όμοιας φύσης οικονομικές παροχές που δεν συνδέονται άμεσα με ισάξιες αντιπαροχές και προέρχονται από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τους προϋπολογισμούς των κάθε είδους οργάνων και οργανισμών της, ανεξαρτήτως του εκάστοτε φορέα διαχείρισης, τιμωρείται με φυλάκιση, εκτός αν η πράξη τιμωρείται βαρύτερα με βάση τα άρθρα 386, 386Α ή 386Β ΠΚ. Με την ίδια ποινή και την ίδια επιφύλαξη τιμωρείται και όποιος εν γνώσει χρησιμοποιεί νόμιμα ληφθείσες παροχές υπό την παραπάνω έννοια, οι οποίες υπάγονται με βάση τον νόμο ή τη σύμβαση χορήγησής τους σε συγκεκριμένους περιορισμούς, κατά παράβαση αυτών των περιορισμών.

2. Όποιος, με σκοπό να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποβάλλει ψευδείς, ανακριβείς ή ελλιπείς δηλώσεις ή παρασιωπά πληροφορίες κατά παράβαση ειδικής νομικής υποχρέωσης ανακοίνωσής τους και, με τον τρόπο αυτό, λαμβάνει ή παρακρατεί παράνομως παροχές που συνδέονται με αντιπαροχές αγαθών και υπηρεσιών και προέρχονται από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τους προϋπολογισμούς των κάθε είδους οργάνων και οργανισμών της, ανεξαρτήτως του εκάστοτε φορέα διαχείρισης, τιμωρείται με φυλάκιση, εκτός αν η πράξη τιμωρείται βαρύτερα με βάση τα άρθρα 386 ή 386Α ΠΚ. Με την ίδια ποινή και την ίδια επιφύλαξη τιμωρείται και όποιος με σκοπό να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρησιμοποιεί εν γνώσει νόμιμα ληφθείσες παροχές υπό την παραπάνω έννοια, οι οποίες υπάγονται με βάση τον νόμο ή τη σύμβαση χορήγησής τους σε συγκεκριμένους περιορισμούς, κατά παράβαση αυτών των περιορισμών, προκαλώντας, με τον τρόπο αυτό, ζημία στα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Όποιος υποβάλλει ψευδείς, ανακριβείς ή ελλιπείς δηλώσεις ή παρασιωπά πληροφορίες κατά παράβαση ειδικής νομικής υποχρέωσης ανακοίνωσής τους ή χρησιμοποιεί εν γνώσει κατά παράβαση των προβλεπόμενων γι' αυτό ειδικών περιορισμών ένα νόμιμα χορηγηθέν οικονομικό πλεονέκτημα και, με τον τρόπο αυτό, μειώνει παράνομως έσοδα του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των προϋπολογισμών των κάθε είδους οργάνων και οργανισμών της, ανεξαρτήτως του εκάστοτε φορέα διαχείρισης, πλην των εσόδων που προέρχονται από τον ΦΠΑ ή εισπράττονται από τα Τελωνεία, τιμωρείται με φυλάκιση, εκτός αν η πράξη τιμωρείται βαρύτερα με βάση τα άρθρα 386 ή 386Α ΠΚ.

4. Όποιος, στο πλαίσιο της εμπιστευμένης σε αυτόν διαχείρισης πόρων και περιουσιακών στοιχείων του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των προϋπολογισμών των κάθε είδους οργάνων και οργανισμών της διαχειρίζεται τους οικείους πόρους κατά παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης ή ιδιοποιείται παράνομα ή χρησιμοποιεί κατ' απόκλιση από τον νόμιμα καθορισμένο σκοπό τους τα οικεία περιουσιακά στοιχεία, ζημιώνοντας με αυτόν τον τρόπο τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τιμωρείται με φυλάκιση, εκτός αν η πράξη τιμωρείται βαρύτερα με βάση τα άρθρα 375 ή 390 ΠΚ.

Άρθρο 25 – Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 4 παρ. 1 της Οδηγίας)

Τα αδικήματα των άρθρων 23 και 24 του παρόντος μέρους, καθώς και τα αδικήματα των άρθρων 159, 159Α, 235, 236, 237, 237Β, 375, 386, 386Α, 386Β, 390 του ΠΚ και 155 επ. του ν. 2960/2001 «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας» (Α' 265), όταν αυτά στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συνδέονται με την προσβολή αυτών των συμφερόντων, συνιστούν βασικά αδικήματα κατά την έννοια του άρθρου 4 του Ν. 4557/2018 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις» (Α' 139)».

Άρθρο 26 – Γενικές διατάξεις (άρθρο 11 παρ. 4 της Οδηγίας)

1. Τα αδικήματα των άρθρων 23 και 24 του παρόντος μέρους, καθώς και τα αδικήματα των άρθρων 375, 386, 386Α, 386Β και 390 του ΠΚ, όταν αυτά στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συνδέονται με την προσβολή αυτών των συμφερόντων, διώκονται αυτεπάγγελα.

2. Η δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων για τα αδικήματα των άρθρων 23 και 24 του παρόντος μέρους, καθώς και για τα αδικήματα των άρθρων 159, 159Α, 235, 236, 237, 237Β, 375, 386, 386Α, 386Β, 390 του ΠΚ, 155 επ. του Ν. 2960/2001 «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας» και 39 του ν. 4557/2018 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις» (Α' 139), όταν αυτά στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συνδέονται με την προσβολή αυτών των συμφερόντων, καθιερύεται στις περιπτώσεις που τελούνται στην αλλοδαπή από ημεδαπό, ακόμα και αν η πράξη δεν είναι αξιόποινη, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της, κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέσθηκε ή δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 6 παρ. 3 ΠΚ.

Άρθρο 27 – Υποβολή στατιστικών αναφορών (άρθρο 18 παρ. 2 της Οδηγίας)

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης υποβάλλει ετησίως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στατιστικές αναφορές για τα αδικήματα των άρθρων 23 και 24 του παρόντος μέρους καθώς και για τα αδικήματα των άρθρων 159, 159Α, 235, 236, 237, 375, 386, 386Α, 386Β, 390 του ΠΚ, 155 επ. του ν. 2960/2001 «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας» και 39 του ν. 4557/2018 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις, (Α΄ 139)», όταν αυτά στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συνδέονται με την προσβολή αυτών των συμφερόντων. Ειδικότερα, υποβάλλει αναφορές για α) τον αριθμό σχετικών δικογραφιών που αρχειοθετήθηκαν, καθώς και τον αριθμό σχετικών ποινικών διώξεων που ασκήθηκαν, έπαυσαν, κηρύχθηκαν απαράδεκτες, κατέληξαν σε αθώωση, οδήγησαν σε καταδίκη ή βρίσκονται σε εξέλιξη και β) τα ποσά που ανακτήθηκαν κατόπιν ποινικών διώξεων και την εκτιμώμενη ζημία. Με υπουργική απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 28 – Κατάργηση του ν. 2803/2000 (Α΄ 48) (άρθρο 16 της Οδηγίας)

Ο ν. 2803/2000 «Κύρωση της Σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των συναφών με αυτήν Πρωτοκόλλων» (Α΄ 48) καταργείται. Όπου σε διατάξεις του ισχύοντος δικαίου γίνεται αναφορά στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου και στα αδικήματα που αυτός τυποποιεί, νοούνται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος μέρους καθώς και οι κατά περίπτωση αντίστοιχα εφαρμοστέες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα.

Επιμέλεια: Α. Γιαννακούλα

V. Ενδιαφέρουσες νομολογιακές απόψεις

1. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

1.1. *Filkin κατά Πορτογαλίας της 03.03.2020 (αριθ. προσφ. 69729/12)*

Δικαίωμα στην περιουσία και δημόσιο συμφέρον – Δέσμευση τραπεζικών λογαριασμών επί 3,5 χρόνια του προσφεύγοντα χωρίς να έχει την ιδιότητα του κατηγορουμένου – Η επί 3,5 χρόνια δέσμευση παραβίασε το δικαίωμα στην περιουσία.

Στον προσφεύγοντα επιβλήθηκε δέσμευση των τραπεζικών του λογαριασμών γιατί θεωρήθηκε ότι τα χρήματα προέρχονται από παράνομη οικονομική δραστηριότητα και συγκεκριμένα από εμπόριο ναρκωτικών. Η έρευνα από τα εγχώρια Δικαστήρια διήρκησε αρκετά χρόνια λόγω της περιπλοκότητας της, αφού έπρεπε να ολοκληρωθεί σε συνεργασία με τις αρχές άλλων χωρών. Λόγω έλλειψης στοιχείων οι λογαριασμοί αποδεσμεύτηκαν χωρίς όμως ο προσφεύγων να λάβει σχετική ενημέρωση.

Το Στρασβούργο υπενθύμισε ότι ένας προσωρινός περιορισμός της χρήσης της περιουσίας των πολιτών εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών αλλά πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το γενικό συμφέρον ή για να εξασφαλίζουν την καταβολή φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.

Στην προκείμενη περίπτωση το ΕΔΔΑ διαπίστωσε ότι το μέτρο διατάχθηκε για να διερευνηθεί ένα σοβαρό αδίκημα και η έρευνα ήταν περίπλοκη γιατί εμπλέκονταν αρχές άλλων κρατών. Δεδομένου όμως ότι ο προσφεύγων δεν επωφελήθηκε από τις διαδικαστικές εγγυήσεις προκειμένου να αμφισβητήσει τη μακρά διάρκεια της διαδικασίας, η επιβολή του μέτρου κρίθηκε υπερβολική.

Το ΕΔΔΑ κατέληξε ότι ανατράπηκε η δίκαιη ισορροπία μεταξύ του νόμιμου γενικού συμφέροντος που επιδιώκουν οι αρχές και του δικαιώματος του κάθε πολίτη να απολαμβάνει ειρηνικά τα περιουσιακά του στοιχεία. Παραβίαση του δικαιώματος στην περιουσία (άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου).

ΔΙΑΤΑΞΗ

Άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο προσφεύγων Evgeny Filkin είναι Ρώσος υπήκοος που γεννήθηκε το 1955 και ζει στη Βιέννη.

Η υπόθεση αφορούσε τη δέσμευση του τραπεζικού λογαριασμού του σε ποινική δίκη που αφορούσε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Τον Φεβρουάριο του 2011, το Κεντρικό Τμήμα Εγκληματολογικών Ερευνών και Δράσης ξεκίνησε ποινική έρευνα σχετικά με ύποπτες τραπεζικές συναλλαγές πιθανώς συνδεδεμένες με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η οποία συνδέονταν με λογαριασμούς που διαχειρίζεται η τράπεζα BANIF στη Valencia. Ο δικαστής στο Κεντρικό Δικαστήριο Ποινικών Ερευνών διέταξε τη δέσμευση των λογαριασμών μέχρι τις 02.05.2011. Η τράπεζα ενημέρωσε τον προσφεύγοντα ότι δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει το λογαριασμό του σύμφωνα με την απόφαση του δικαστή. Το μέτρο παρατάθηκε αρκετές φορές. Τα μέτρα που έλαβε ο προσφεύγων και τα ένδικα μέσα που άσκησε για άρση της εντολής δέσμευσης ήταν ανεπιτυχή.

Με απόφαση της 23.07.2014, η ανακριτική αρχή αρχειοθέτησε την υπόθεση με την αιτιολογία ότι ήταν αδύνατο να εξακριβωθεί η προέλευση των ύποπτων κεφαλαίων ή να αποφασισθεί εάν αποτελούσαν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες. Στις 24 Ιουλίου 2014, ο ανακριτής ανακάλεσε το μέτρο δέσμευσης του τραπεζικού λογαριασμού του προσφεύγοντος χωρίς να τον ενημερώσει.

Βασιζόμενος ιδίως στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου (προστασία της ιδιοκτησίας) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι η δέσμευση του τραπεζικού λογαριασμού του παραβίασε το δικαίωμά του στην ειρηνική απόλαυση της περιουσίας του.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Γενικές αρχές

Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι ένας προσωρινός περιορισμός της χρήσης περιουσίας εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών να την ρυθμίζουν σύμφωνα με το γενικό συμφέρον ή να εξασφαλίζουν την καταβολή φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.

Για να είναι συμβατή με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, μια παρέμβαση στο δικαίωμα περιουσίας πρέπει να γίνεται «προς το δημόσιο συμφέρον» και «υπό τους όρους που προβλέπονται από το νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου».

Συνεπώς, η παρέμβαση στα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου δεν μπορεί να έχει νομιμότητα, ελλείψει αντιπαραβολής που να σέβεται την αρχή της ισότητας των όπλων, η οποία καθιστά δυνατή τη συζήτηση των πτυχών που παρουσιάζουν σημασία για την έκβαση της υπόθεσης. Για να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με αυτή την προϋπόθεση, οι εφαρμοστέες διαδικασίες θα πρέπει να εξετάζονται από γενική άποψη.

Εφαρμογή αυτών των αρχών στην υπόθεση

Στη συνέχεια, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι η προσβαλλόμενη πράξη είχε διαταχθεί διότι οι εγχώριες αρχές είχαν την υπόνοια ότι τα χρήματα που είχαν μεταφερθεί στον τραπεζικό λογαριασμό του προσφεύγοντος προερχόταν από εγκληματικές δραστηριότητες, και συγκεκριμένα από εμπόριο ναρκωτικών.

Κατά συνέπεια, το επίμαχο μέτρο διατάχθηκε για να αποτρέψει το έγκλημα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και επομένως αποσκοπούσε στην επιδίωξη του δημοσίου συμφέροντος, η σημασία του οποίου έχει ήδη τονιστεί σε διάφορες αποφάσεις του Δικαστηρίου. Επομένως, τίθεται το ερώτημα αν, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, το μέτρο ήταν ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, με άλλα λόγια, κατά πόσο πέτυχε μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και της διασφάλισης του δικαιώματος του προσφεύγοντος στην ειρηνική απόλαυση των περιουσιακών του στοιχείων, ιδίως μέσω μιας αποτελεσματικής δικαστικής εγγύησης.

Το Δικαστήριο σημείωσε ότι, δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν είχε την ιδιότητα του κατηγορουμένου ή υποστηρικτή της κατηγορίας, δεν μπόρεσε να ζητήσει την επιτάχυνση της διαδικασίας βάσει του άρθρου 108 του ΚΚΚ, προληπτική δράση που σχεδιάζεται σε εθνικό επίπεδο για να ανταποκριθεί σε υποτιθέμενες περιόδους αδράνειας στην ποινική διαδικασία. Ωστόσο, το μέτρο εφαρμόστηκε στις 03.02. 2011 και δεν ανακλήθηκε μέχρι τις 24.07.2014, περίπου τρία χρόνια και πέντε μήνες αργότερα, οπότε ο προσφεύγων δεν γνώριζε πότε θα μπορούσε να διαθέσει και πάλι τα κεφάλαιά του. Η αβεβαιότητα επιδεινώνεται περαιτέρω από την απουσία στη νομοθεσία μιας προθεσμίας για ένα τέτοιο προληπτικό μέτρο.

Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του για τη διάρκεια των διαδικασιών, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι η ποινική έρευνα που οδήγησε στην έκδοση της προσβαλλομένης πράξης ήταν αρκετά περίπλοκη, λαμβανομένων υπόψη των εν λόγω αδικημάτων, αλλά και της διεθνούς της διάστασης. Σημειώνει ειδικότερα ότι, προκειμένου να προσδιοριστεί η προέλευση των επίδικων κεφαλαίων, οι εσωτερικές αρχές αναγκάστηκαν να συνεργαστούν, μέσω αιτήσεων, με τις γερμανικές, ρωσικές και ισπανικές αρχές στις 26.01.2012, 29.02.2012, 19.06.2012 και 11.09.2013. Το γεγονός παραμένει ότι ο εισαγγελέας δεν είχε ενημέρωση από τις ρωσικές αρχές μέχρι ένα χρόνο μετά την έναρξη της έρευνας. Το Δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι στις 26.12.2013 οι πορτογαλικές αρχές δεν είχαν ακόμη τη μετάφραση της απάντησης που έλαβαν από αυτούς στις 16.04.2013. Γίνεται παραδεκτό ότι είναι δύσκολο να επιβληθεί ένα μέτρο λόγω των ξένων αρχών στο πλαίσιο της διεθνούς δικαστικής συνεργασίας, θεωρεί όμως ότι οι πορτογαλικές αρχές είχαν τη δυνατότητα να στείλουν απαντήσεις. Επίσης δεν υπήρχαν απαντήσεις από τις γερμανικές αρχές μέχρι τις 19.06.2013 και οι αρχές εξακολουθούν να αναμένουν την απάντησή τους στο αίτημα που υπέβαλαν σε αυτές στις 26.01.2012.

Όσον αφορά τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος, το Δικαστήριο έκρινε ότι, εφόσον η ποινική διαδικασία έλαβε χώρα χωρίς να ενημερωθεί, δεν ήταν λογικό να αναμένεται οποιαδήποτε συνεργασία από αυτόν. Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Κυβέρνηση, ο προσφεύγων δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για την παράταση της διάρκειας της διαδικασίας.

Συνεπώς, μολονότι αναγνωρίζει ότι η έρευνα είναι αρκετά περίπλοκη, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι πορτογαλικές αρχές είναι υπεύθυνες για την επιμήκυνση της διάρκειας της ποινικής διαδικασίας, η οποία είχε ως συνέπεια την υπερβολική παράταση της διάρκειας της και την παράταση του μέτρου.

Δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν επωφελήθηκε από τις διαδικαστικές εγγυήσεις που θα του επέτρεπαν να αμφισβητήσει αποτελεσματικά το επίμαχο μέτρο και λαμβάνοντας υπόψη την μακρά περίοδο εφαρμογής του, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο προσφεύγων είχε υποβληθεί σε «ειδική και εξωφρενική χρέωση», που ανατρέπει τη δίκαιη ισορροπία που πρέπει να υπάρχει μεταξύ του νόμιμου γενικού συμφέροντος που επιδιώκουν οι αρχές και του δικαιώματος του προσφεύγοντος να απολαμβάνει ειρηνικά τα περιουσιακά του στοιχεία.

Παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

Πηγή: echrcaselaw.com

<https://www.echrcaselaw.com/apofaseis-edda/i-epi-35-xronia-desmevsi-trapezikon-logariasmon-paraviase-to-dikaioma-stin-periousia/>

Η Απόφαση:

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-201549%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-201549%22]})

Επιμέλεια: Α. Γιαννακούλα

1.2. Kruglov κ.α. κατά Ρωσίας της 30.01.2020 (αριθ. προσφ. 11264/04 και 15 άλλες προσφυγές)

Έρευνες σε γραφεία και οικίες δικηγόρων. Προστασία επαγγελματικού απορρήτου. Απαραίτητες θεσμικές εγγυήσεις. Η κατάσχεση υπολογιστών και σκληρών δίσκων παραβιάζει το δικαίωμα στην περιουσία.

Οι προσφεύγοντες είναι δικηγόροι. Προκειμένου να συλληθθούν αποδεικτικά στοιχεία για την διερεύνηση ποινικής υπόθεσης, εκδόθηκε ένταλμα για έρευνα στις κατοικίες και στα γραφεία τους. Οι υπολογιστές και οι μονάδες αποθήκευσης κατασχέθηκαν. Οι προσφεύγοντες διαμαρτυρήθηκαν για παραβίαση του δικαιώματος της ιδιωτικής τους ζωής και της περιουσίας τους.

Το Δικαστήριο παρατηρεί, ότι πάντα πρέπει να υφίσταται εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των μέσων που χρησιμοποιεί το κράτος και του επιδιωκόμενου στόχου που πρέπει να επιτευχθεί.

Στις υπό κρίση προσφυγές το ΕΔΔΑ διαπίστωσε ότι μόνο ένας από τους 15 προσφεύγοντες, εμπλέκονταν σε ποινικό αδίκημα και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, η παρέμβαση στα δικαιώματα των προσφευγόντων με την έρευνα σε κατοικίες και στα γραφεία τους, δεν ανταποκρινόταν σε μια πιεστική κοινωνική ανάγκη ούτε ήταν ανάλογη προς τους επιδιωκόμενους νόμιμους σκοπούς. Παραβίαση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή (άρθρο 8).

Επίσης έκρινε ότι η διατήρηση των κατασχεθέντων ηλεκτρονικών συσκευών αποθήκευσης δεδομένων δεν είχε καμία προφανή αιτιολογία, όταν τα ίδια τα προϊόντα δεν αποτελούσαν αντικείμενο, μέσο ή προϊόν οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος και επομένως αποτελούσαν δυσανάλογη παρέμβαση στο δικαίωμα στην ειρηνική απόλαυση των αγαθών που προστατεύονται από το άρθρο 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Παραβίαση του δικαιώματος στην ιδιοκτησία.

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 8

Άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Οι προσφεύγοντες είναι 25 Ρώσοι υπήκοοι που γεννήθηκαν μεταξύ 1953 και 1985 και ζουν σε διάφορες πόλεις της Ρωσίας.

Η υπόθεση αφορούσε αστυνομικές έρευνες στις κατοικίες και στα γραφεία των προσφευγόντων, οι οποίοι είναι όλοι δικηγόροι, και των πελατών τους

Οι έρευνες διεξήχθησαν σε διάφορες ημερομηνίες μεταξύ του 2003 και του 2016. Όλες εκτός από δύο έρευνες βασίστηκαν σε δικαστικά εντάλματα. Σε μερικές από τις έρευνες οι αρμόδιες αρχές κατέσχεσαν στοιχεία όπως υπολογιστές, σκληρούς δίσκους ή έγγραφα.

Οι προσφεύγοντες διαμαρτυρήθηκαν ειδικότερα ότι οι έρευνες σε κατοικίες ή στα γραφεία τους και η κατάσχεση των ηλεκτρονικών συσκευών που περιέχουν προσωπικές πληροφορίες ή έγγραφα που καλύπτονται από επαγγελματικό απόρρητο παραβίασαν το άρθρο 8 (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, της κατοικίας και της αλληλογραφίας).

Βασιζόμενοι ιδίως στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου (προστασία της ιδιοκτησίας), οι προσφεύγοντες σε 6 προσφυγές διαμαρτυρήθηκαν για την κατάσχεση και τη συνεχιζόμενη παρακράτηση των συσκευών αποθήκευσης δεδομένων τους.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι κάθε μέτρο, ανεξάρτητα από τον τρόπο εκτέλεσης και τα πρακτικά του αποτελέσματα από την έρευνα, ανέρχεται, ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό του βάσει του εσωτερικού δικαίου, σε προσβολή των δικαιωμάτων των προσφευγόντων βάσει του άρθρου 8 της Σύμβασης.

Με εξαίρεση δύο προσφυγές (προσφυγή αριθ. 11264/04 (δεύτερη έρευνα) και 73629/13), οι έρευνες βασίστηκαν σε εντάλματα έρευνας και ο αιτιολογημένος σκοπός τους ήταν να αποκαλύψουν αποδεικτικά στοιχεία ποινικής υπόθεσης. Απομένει να εξακριβωθεί κατά πόσον τα εν λόγω μέτρα ήταν «αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία», ιδίως εάν η σχέση μεταξύ του επιδιωκόμενου στόχου και των χρησιμοποιούμενων μέσων μπορεί να θεωρηθεί αναλογική.

Ως εκ τούτου, οι έρευνες στις κατοικίες ή στα γραφεία δικηγόρων θα πρέπει να υπόκεινται σε ιδιαίτερα αυστηρό έλεγχο. Για να προσδιοριστεί κατά πόσο τα μέτρα ήταν «απαραίτητα σε μια δημοκρατική κοινωνία», το Δικαστήριο πρέπει να εξακριβώσει εάν είναι διαθέσιμες αποτελεσματικές διασφαλίσεις κατά της κατάχρησης ή αυθαιρεσίας και με ποιον τρόπο αυτές οι διασφαλίσεις εφαρμόζονται στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που εξετάζονται.

Όσον αφορά τις παρούσες υποθέσεις, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι μόνο σε μία από τις 15 προσφυγές (υπ' αριθ. 11264/04) υπήρξε επίσημη κατηγορία ότι ο προσφεύγων είχε διαπράξει το ποινικό αδίκημα της συκοφαντικής δυσφήμισης δικαστή. Στις άλλες 14 προσφυγές, οι προσφεύγοντες ήταν δικηγόροι που δεν υποβλήθηκαν σε ποινική έρευνα.

Το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, στις περιπτώσεις που εκδόθηκε ένταλμα έρευνας, τα εθνικά δικαστήρια δεν λειτούργησαν με εξισοροπητικό τρόπο, ούτε εξέτασαν εάν η παρέμβαση στα δικαιώματα των προσφευγόντων ανταποκρινόταν σε μια πειστική κοινωνική ανάγκη, ούτε αν αυτή ήταν ανάλογη προς τους επιδιωκόμενους νόμιμους σκοπούς.

Όσον αφορά τις ιδιαίτερες διαδικαστικές εγγυήσεις που διέθεταν οι προσφεύγοντες κατά τις έρευνες ή τα επακόλουθα της έρευνας, το Δικαστήριο διαπιστώνει τα εξής.

Το ρωσικό δίκαιο κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών δεν προέβλεπε διαδικαστικές εγγυήσεις για αποφυγή παρεμβάσεων στο επαγγελματικό απόρρητο.

Ακόμη και οι υφιστάμενες διασφαλίσεις, όπως η προσφυγή σε νομική συνδρομή κατά τη διάρκεια μιας έρευνας, δεν ήταν διαθέσιμες σε τουλάχιστον έναν προσφεύγοντα με το πρόσχημα ότι ο δικηγόρος του έφτασε καθυστερημένα όταν η έρευνα είχε ήδη αρχίσει.

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι έρευνες στις παρούσες υποθέσεις έθιξαν το επαγγελματικό απόρρητο σε βαθμό δυσανάλογο προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό.

Όσον αφορά τρεις προσφεύγοντες που ασκούσαν δικηγορία αλλά δεν ήταν μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου, το Δικαστήριο επισημαίνει περαιτέρω τα εξής. Εναπόκειται στα κράτη να καθορίσουν ποιος είναι εξουσιοδοτημένος να ασκεί το δίκαιο εντός της δικαιοδοσίας του και υπό ποιους όρους.

Επιπλέον, εναπόκειται στα κράτη μέλη να θεσπίσουν ένα σύστημα ιδιαίτερων εγγυήσεων για το επαγγελματικό απόρρητο, προς το συμφέρον της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, δεδομένου του ρόλου των δικηγόρων ως διαμεσολαβητών μεταξύ των διαδίκων και των δικαστηρίων. Στη Ρωσία, ανεξάρτητα από τον τομέα του δικαίου, οι νομικές συμβουλές, καθώς και η εκπροσώπηση σε δικαστικές διαδικασίες, μπορούν να παρέχονται από δικηγόρους και από «άλλα πρόσωπα», με ελάχιστους περιορισμούς.

Ωστόσο, το επαγγελματικό απόρρητο προστατεύεται μόνο στο βαθμό που εμπλέκονται δικηγόροι, αφήνοντας έτσι εκτεθειμένες τις σχέσεις μεταξύ πελατών και άλλων ειδών νομικών συμβούλων. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι οι δυνητικοί πελάτες πρέπει να γνωρίζουν τη διαφορά μεταξύ του καθεστώτος των δικηγόρων και των άλλων νομικών συμβούλων. Οι δικηγόροι απολαμβάνουν πρόσθετα προνόμια που αντιστοιχούν στο γεγονός ότι οι υποχρεώσεις τους προς τους πελάτες είναι μεγαλύτερες από εκείνες άλλων νομικών συμβούλων. Ωστόσο, θα ήταν ασυμβίβαστο με το κράτος δικαίου να αφήνουμε χωρίς ιδιαίτερες εγγυήσεις το σύνολο των σχέσεων μεταξύ πελατών και νομικών συμβούλων. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο θεωρεί επίσης ότι οι έρευνες των γραφείων των προσφευγόντων που ασκούσαν δικηγορία αλλά δεν ήταν μέλη του δικηγορικού συλλόγου διεξήχθησαν χωρίς επαρκείς διαδικαστικές εγγυήσεις εναντίον της αυθαιρεσίας.

Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή (άρθρο 8) για όλους τους προσφεύγοντες. Υπό το πρίσμα της διαπίστωσης αυτής, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί κατά πόσον, στις περιπτώσεις αυτές, υπήρξε επίσης παραβίαση του άρθρου 13.

Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η διατήρηση υλικών αποδεικτικών στοιχείων μπορεί να είναι αναγκαία για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης, ο οποίος αποτελεί «θεμιτό στόχο» στο «γενικό συμφέρον» της κοινωνία. Παρατηρεί, ωστόσο, ότι πρέπει επίσης να υπάρχει εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του επιδιωκόμενου στόχου που πρέπει να επιτευχθεί με τα μέτρα που εφαρμόζει το κράτος, συμπεριλαμβανομένων μέτρων που αποσκοπούν στον έλεγχο της χρήσης της περιουσίας του ατόμου. Το Δικαστήριο διαπίστωσε προηγουμένως ότι η διατήρηση των κατασχεθέντων ηλεκτρονικών συσκευών αποθήκευσης δεδομένων δεν είχε καμία προφανή αιτιολόγηση, όταν τα ίδια τα προϊόντα δεν αποτελούσαν αντικείμενο, μέσο ή προϊόν οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος και επομένως αποτελούσαν δυσανάλογη παρέμβαση στο δικαίωμα στην ειρηνική απόλαυση των αγαθών που προστατεύονται από το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 1.

Στην περίπτωση της Ms Fast, οι κατασχεμένες μονάδες επεξεργασίας ηλεκτρονικών υπολογιστών επιστράφηκαν 9 μήνες αργότερα. Ο κ. Lenchenko έλαβε τα περιουσιακά του στοιχεία ένα έτος και τρεις μήνες μετά την έρευνα, ενώ σε άλλες τρεις περιπτώσεις τα κατασχεθέντα αντικείμενα δεν επιστράφηκαν ποτέ στους προσφεύγοντες. Παρά το γεγονός ότι τα κατασχεθέντα αντικείμενα επιστράφηκαν στην κα Buraga ένα μήνα αργότερα, ο εμπειρογνώμονας είχε αξιολογήσει τους υπολογιστές εντός δύο ημερών από την κατάσχεση και οι αρχές δεν εξήγησαν γιατί χρειάστηκε να κρατήσουν τις μονάδες υπολογιστή πολύ περισσότερο.

Συνεπώς, το Δικαστήριο θεωρεί ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου σε σχέση με τις προσφεύγουσες σε καθεμία από τις έξι υποθέσεις. Υπό το πρίσμα της διαπίστωσης αυτής, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί κατά πόσον, στις περιπτώσεις αυτές, υπήρξε επίσης παραβίαση του άρθρου 13.

Παραβίαση του άρθρου 8 για 22 προσφεύγοντες

Παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, όσον αφορά 11 προσφεύγοντες

Πηγή: *echrcaselaw.com*

<https://www.echrcaselaw.com/apofaseis-edda/to-strasvourgo-prostatevei-tous-dikigorous-apo-afthairetes-erevnes-kai-katasxeseis/>

Η Απόφαση:

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%2211264/04%22\],\[%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\],\[%22itemid%22:\[%22001-200719%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%2211264/04%22],[%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],[%22itemid%22:[%22001-200719%22]})

Επιμέλεια: Α. Γιαννακούλα

2. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2.1. Απόφαση στην υπόθεση C-183/18 – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Αναγνώριση και εκτέλεση χρηματικών ποινών που επιβάλλονται σε νομικά πρόσωπα – Έννοια του «νομικού προσώπου» – Επιβολή χρηματικής ποινής σε υποκατάστημα – Ποινική ευθύνη νομικών προσώπων – Υποχρέωση σύμφωνης ερμηνείας του εθνικού δικαίου

[Αίτηση προδικαστικής απόφασεως (του Πρωτοβάθμιου περιφερειακού δικαστηρίου νοτίου Gdańsk της Πολωνίας) που αφορά την ερμηνεία των άρθρων 1(α), 9§3 και 20§§1 και 2(β) της απόφασης-πλαίσίου 2005/214/ΔΕΥ της 24ης Φεβρουαρίου 2005 σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης επί χρηματικών ποινών (ΕΕ 2005, L 76, σ. 16), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24)].

[Στις 9 Ιουλίου 2017 η Κεντρική υπηρεσία δικαστικών εισπράξεων του Υπουργείου Ασφάλειας και Δικαιοσύνης των Κάτω Χωρών (CJIB) υπέβαλε ενώπιον του Πρωτοβάθμιου περιφερειακού δικαστηρίου νοτίου Gdańsk της Πολωνίας αίτηση για την αναγνώριση και την εκτέλεση της απόφασης που εξέδωσε στις 25 Νοεμβρίου 2016 υπηρεσία της CJIB, με την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο στην Bank BGŻ BNP Paribas S.A., η οποία είναι εγκατεστημένη στο Gdańsk και αποτελεί υποκατάστημα της Bank BGŻ BNP Paribas S.A., η οποία εδρεύει στη Βαρσοβία.]

28 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το κεφάλαιο 66b του ΚΠΔ, με το οποίο μεταφέρθηκαν στο πολωνικό δίκαιο οι διατάξεις της απόφασης πλαισίου, έχει εφαρμογή τόσο στην εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται επί ποινικών αδικημάτων όσο και στην εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται επί διοικητικών παραβάσεων [...].

29 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η μεταφορά της απόφασης πλαισίου στο πολωνικό δίκαιο δεν είναι πλήρης, στο μέτρο που το πολωνικό δίκαιο δεν προβλέπει την υποχρέωση που επιβάλλεται στο κράτος εκτέλεσης από το άρθρο 9, παράγραφος 3, της απόφασης πλαισίου, να εκτελεί τις χρηματικές ποινές που έχουν επιβληθεί σε νομικό πρόσωπο ακόμη και στις περιπτώσεις που το κράτος αυτό δεν αναγνωρίζει την αρχή της ποινικής ευθύνης των νομικών προσώπων.

30 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 611ff του ΚΠΔ αναφέρεται στο «δράστη» της τιμωρούμενης πράξης καθώς και στη «συνήθη ή προσωρινή διαμονή» του [...] η απουσία οποιασδήποτε αναφοράς σε καταστατική έδρα, οδηγεί, κατά το αιτούν δικαστήριο, στο συμπέρασμα ότι η κατ' άρθρο 611ff του ΚΠΔ έννοια του «δράστη» καταλαμβάνει αποκλειστικά και μόνον τα φυσικά πρόσωπα. 33 Ως εκ τούτου, η ατελής μεταφορά της απόφασης-πλαίσίου στην πολωνική έννομη τάξη συνεπάγεται την απουσία κανόνων σχετικών με τη δυνατότητα αναγνώρισης και εκτέλεσης χρηματικών ποινών επιβληθεισών σε νομικά πρόσωπα, με αποτέλεσμα τη συστηματική άρνηση των πολωνικών δικαστηρίων να αναγνωρίσουν και να εκτελέσουν αποφάσεις με τις οποίες έχουν επιβληθεί τέτοιες ποινές.

34 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου [...] προκύπτει ότι [η] αρχή της σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εθνικού δικαίου δεν μπορεί, ωστόσο, να αποτελέσει έρεισμα για contra legem ερμηνεία του εθνικού δικαίου. 35 [...] τόσο ευρεία ερμηνεία της έννοιας του «δράστη» ώστε να περιλαμβάνει τα νομικά πρόσωπα, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμβατότητα του πολωνικού δικαίου με την απόφαση-πλαίσιο, θα κατέληγε σε μια τέτοια contra legem ερμηνεία.

36 Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο του πρώτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τις συνέπειες που πρέπει να συναγάγει από τη διαπίστωση ότι το πολωνικό δίκαιο δεν είναι σύμφωνο προς την απόφαση-πλαίσιο [...].

37 Στο πλαίσιο του δεύτερου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το περιεχόμενο της έννοιας του «νομικού προσώπου». [...] 39 [...] φρονεί ότι η έννοια αυτή πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους έκδοσης, δεδομένου ότι το κράτος έκδοσης είναι αυτό που επιβάλλει χρηματική ποινή βάσει των κανόνων δικαίου της δικής του έννομης τάξης.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

42 [...] μολονότι στην απόφαση πλαίσιο δεν περιλαμβάνεται ορισμός της έννοιας του «νομικού προσώπου», οι διατάξεις της απόφασης-πλαισίου κάνουν επανειλημμένως μνεία της έννοιας αυτής [...]. 43 Ελλείψει τέτοιου ορισμού, για την ερμηνεία της έννοιας αυτής πρέπει να εξετασθούν η γενική οικονομία και ο σκοπός της απόφασης πλαισίου. 44 Όσον αφορά τη γενική οικονομία της απόφασης-πλαισίου, το άρθρο 5 της απόφασης αυτής απαριθμεί τα αδικήματα για τα οποία χωρεί αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων χωρίς έλεγχο του διττού αξιοποίνου και διευκρινίζει ότι ο ορισμός των αδικημάτων αυτών προβλέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης. [...]

45 Αντιθέτως, η εκτέλεση απόφασης με την οποία επιβάλλεται χρηματική ποινή διέπεται, δυνάμει του άρθρου 9 της απόφασης-πλαισίου, από το δίκαιο του κράτους εκτέλεσης, πράγμα που συνεπάγεται [...] ότι η χρηματική ποινή που επιβάλλεται σε νομικό πρόσωπο πρέπει να εκτελείται ακόμη και αν το κράτος εκτέλεσης δεν αναγνωρίζει την αρχή της ποινικής ευθύνης των νομικών προσώπων.

46 Επομένως, σύμφωνα με τη γενική οικονομία της απόφασης-πλαισίου, η έννοια του «νομικού προσώπου» πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους έκδοσης της απόφασης με την οποία επιβάλλεται χρηματική ποινή. 53 Κατά συνέπεια, εφόσον το υποκατάστημα και η εταιρία στην οποία αυτό ανήκει αποτελούν ενιαία νομική οντότητα του πολωνικού δικαίου, η κοινοποίηση της απόφασης με την οποία επιβάλλεται χρηματική ποινή στο υποκατάστημα θα μπορούσε να θεωρηθεί ως κοινοποίηση στην εν λόγω εταιρία, η οποία έχει ικανότητα διαδίκου που καταλαμβάνει και το στάδιο της εκτέλεσης.

Επί του πρώτου ερωτήματος

63 [...] η υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να αφήσει ανεφάρμοστη διάταξη του εσωτερικού δικαίου που αντιβαίνει προς διάταξη του δικαίου της Ένωσης, καίτοι απορρέει από την υπεροχή που αναγνωρίζεται στην τελευταία αυτή διάταξη, εξαρτάται, εντούτοις, από το κατά πόσον αυτή έχει άμεσο αποτέλεσμα [...]. 64 [...] Στο μέτρο που η απόφαση-πλαίσιο δεν καταργήθηκε ούτε ακυρώθηκε ούτε τροποποιήθηκε μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, [...] στερείται, ως εκ τούτου, άμεσου αποτελέσματος [...]. 65 [...] μολονότι οι αποφάσεις-πλαίσια δεν μπορούν να παράγουν άμεσο αποτέλεσμα, εντούτοις, ο δεσμευτικός τους χαρακτήρας συνεπάγεται ότι οι εθνικές αρχές υπέχουν υποχρέωση σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εσωτερικού τους δικαίου [...].

68 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν θα ήταν ορθή η κρίση εθνικού δικαστηρίου ότι αδυνατεί να ερμηνεύσει εθνική διάταξη σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης για τον λόγο και μόνον ότι η διάταξη αυτή έχει ερμηνευθεί παγίως κατά τρόπο μη συνάδοντα προς το δίκαιο αυτό ή εφαρμόζεται κατά τέτοιο τρόπο από τις αρμόδιες εθνικές αρχές [...].

69 [...] παρότι το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η αδυναμία ερμηνείας του πολωνικού δικαίου κατά τρόπο σύμφωνο προς τους σκοπούς της απόφασης πλαισίου προκύπτει τόσο από τη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων, [...] όσο και από την άποψη την οποία υποστηρίζει τμήμα της θεωρίας, το εν λόγω δικαστήριο δεν μπορεί να στηριχθεί αποκλειστικά και μόνο στα στοιχεία αυτά προκειμένου να κρίνει ότι είναι αδύνατον να ερμηνευθεί το πολωνικό δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο προς το δίκαιο της Ένωσης.

74 [...] η Πολωνική Κυβέρνηση φρονεί ότι το γεγονός ότι στις διατάξεις του κεφαλαίου αυτού δεν γίνεται μνεία της καταστατικής έδρας δεν αποτελεί ανυπέρβλητο εμπόδιο για μια τέτοια ερμηνεία. Υποστηρίζει, επ' αυτού, ότι το άρθρο 611ff, παράγραφος 1, του ΚΠΔ προβλέπει ότι αρμόδιο για την εκτέλεση χρηματικής ποινής είναι και το πρωτοβάθμιο δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου ο «δράστης» διαθέτει περιουσιακά στοιχεία ή εισόδημα, κριτήριο το οποίο μπορεί να ισχύσει πλήρως και για τα νομικά πρόσωπα.

75 Τόσο η Πολωνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, όσο και ο γενικός εισαγγελέας, στο σημείο 54 των προτάσεων του, επισήμαναν ότι, για την ερμηνεία του όρου «δράστης» κατά τις διατάξεις του ΚΠΔ που διέπουν την εκτέλεση των χρηματικών ποινών, δεν χρειάζεται να ληφθεί υπόψη η σημασία που έχει ο όρος αυτός στο ουσιαστικό ποινικό δίκαιο και ότι ο όρος αυτός μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιγράφει την οντότητα την οποία αφορά μια οριστική χρηματική ποινή, είτε πρόκειται για νομικό είτε για φυσικό πρόσωπο. 76 Εξάλλου, από τη δικογραφία ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι πολλά πολωνικά δικαστήρια έχουν ήδη κάνει δεκτές αιτήσεις για την εκτέλεση χρηματικών ποινών που επιβλήθηκαν σε νομικά πρόσωπα για τροχαίες παραβάσεις στις Κάτω Χώρες.

77 Επομένως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, υπό το πρίσμα όσων εκτίθενται ανωτέρω, αν είναι δυνατή μια τέτοια ερμηνεία της έννοιας του «δράστη» στο πλαίσιο του κεφαλαίου 66b του ΚΠΔ. 78 Τέλος, επισημαίνεται ότι μια τέτοια ερμηνεία δεν θα οδηγούσε σε επίταση της ποινικής ευθύνης των νομικών προσώπων, δεδομένου ότι η έκταση της ευθύνης αυτής καθορίζεται από το κράτος έκδοσης.

Πηγή: EUR-Lex

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1584206240618&uri=CELEX:62018CJ0183>

Επιμέλεια: Α. Γιαννακούλα

3. Εθνικά Δικαστήρια

3.1. Σχόλιο στην ΑΠ 1381/2019

Λαθρεμπορία – Κατοχή και κυκλοφορία οχημάτων – Αναγκαία η διευκρίνιση της ενωσιακής ή μη προέλευσης του επίμαχου οχήματος, καθώς στην πρώτη περίπτωση υφίσταται μόνο τελωνειακή παράβαση, ενώ στη δεύτερη στοιχειοθετείται το αδίκημα της λαθρεμπορίας – Άρθρα 137, 155 ν. 2960/2001

I. Εισαγωγή

Η παρουσιαζόμενη απόφαση αντιμετώπισε ένα θέμα που εμφανίζει πρακτικό ενδιαφέρον και συνίσταται στο πότε στοιχειοθετείται το αδίκημα της λαθρεμπορίας οχημάτων. Ο προβληματισμός ανακύπτει λόγω της διάταξης του άρθρου 137 του ν. 2960/2001, στην οποία γίνεται διάκριση μεταξύ «κοινοτικών οχημάτων» (υπό Α. διάταξης) και «οχημάτων τρίτων χωρών» (υπό Β. σχετικής διάταξης). Η συγκεκριμένη διάκριση και η ορθή υπαγωγή της εκάστοτε κρινόμενης περίπτωσης στη σωστή κατηγορία αποτελεί κομβικό ζήτημα στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, στο βαθμό που, εάν το όχημα είναι «κοινοτικό» (ορθότερα πλέον ενωσιακό, καθώς με τη Συνθήκη της Λισαβόνας την Ευρωπαϊκή Κοινότητα διαδέχθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση), δεν στοιχειοθετείται το αδίκημα της λαθρεμπορίας, αλλά μόνο τελωνειακή παράβαση. Αντίθετα, αν το όχημα προέρχεται από τρίτη χώρα, τότε είναι δυνατή η κατάφαση της σχετικής αξιόποινης συμπεριφοράς.

Για την ιστορική διάσταση του θέματος, αξίζει να επισημάνει κανείς ότι η διάταξη αυτή είναι διαφορετική από την προϋσχύσασα του άρθρου 18 § Α1 του ν. 2682/1999, κατά την οποία η κατοχή και κυκλοφορία οχήματος ενωσιακής προέλευσης χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις συνιστούσε και αυτή πράξη λαθρεμπορίας [1].

Στο πλαίσιο του παρόντος, πέρα από την παρουσίαση των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης (υπό II.) και της σχετικής κρίσης του Αρείου Πάγου (υπό III.), θα επιχειρηθεί μια συνοπτική καταγραφή των ζητημάτων που έχουν απασχολήσει το Ανώτατο Ακυρωτικό σχετικά με το αδίκημα της λαθρεμπορίας στο χώρο της ταξινόμησης – λαθρεμπορίας οχημάτων (υπό IV.).

II. Επίμαχα πραγματικά περιστατικά και κρίση αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης

Τα πραγματικά περιστατικά που έγιναν δεκτά κατά την ανέλεγκτη αναιρετικά κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου συνοψίζονται ως εξής: Η πρώτη κατηγορούμενη, ενεργώντας ως ιδιοκτήτρια, και ο δεύτερος, ως κάτοχος και οδηγός αντίστοιχα, έθεσαν σε κυκλοφορία αυτοκίνητο μάρκας BMW με αριθμό πλαισίου ...U88033, χωρίς αυτό να έχει ταξινομηθεί, και το οποίο έπρεπε να φέρει με βάση την άδεια κυκλοφορίας τις με αριθ. ...48 πινακίδες κυκλοφορίας. Αντ' αυτού οι δυο πρώτοι κατηγορούμενοι είχαν θέσει το εν λόγω όχημα σε κυκλοφορία με τις με αριθ. ...83 πινακίδες, οι οποίες είχαν χορηγηθεί νόμιμα για άλλο επιβατικό αυτοκίνητο, ιδιοκτησίας τρίτου προσώπου. Ο τρίτος κατηγορούμενος ήταν αυτός που παραχώρησε στους δύο παραπάνω τις με αριθ. κυκλοφορίας ...83 πινακίδες που αφορούσαν το άλλο επιβατικό αυτοκίνητο. Σημειώνεται ότι κανείς από τους κατηγορούμενους δεν ήταν ο ιδιοκτήτης του οχήματος από το οποίο ελήφθησαν οι πινακίδες.

Αποτέλεσμα των παραπάνω ενεργειών ήταν, κατά τις παραδοχές της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το όχημα να έχει εισαχθεί και να κυκλοφορεί στη χώρα χωρίς να υποβληθεί στις νόμιμες τελωνειακές διατυπώσεις και χωρίς να καταβληθεί το συνολικό ποσόν των 32.925,72 ευρώ για δασμούς, φόρους, τέλη και λοιπά δικαιώματα τα οποία στερήθηκε το Ελληνικό Δημόσιο.

Έτσι, κήρυξε ενόχους τους κατηγορούμενους, τους δύο πρώτους ως συναυτουργούς της αξιόποινης πράξης της κατοχής εμπορευμάτων που είχαν εισαχθεί ή τεθεί στην κατανάλωση κατά τρόπο που συνιστά το αδίκημα της λαθρεμπορίας ποσού που υπερβαίνει τις τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ (άρθρο 155 § 2 περ. ζ' σε συνδ. με 157 § 1 περ. β' υπερ. τρίτη του ν. 2960/2001), ενώ τον τρίτο ως άμεσο συνεργό στην αξιόποινη συμπεριφορά των δύο παραπάνω.

III. Κρίση του Ανώτατου Ακυρωτικού

Ο Άρειος Πάγος, κατόπιν άσκησης του ενδίκου μέσου της αναίρεσης από τον τρίτο κατηγορούμενο, αναίρεσε την προσβαλλόμενη απόφαση, λόγω έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας. Ειδικότερα, στην τελευταία δε διευκρινιζόταν εάν η εισαγωγή του αυτοκινήτου από τους φυσικούς αυτουργούς έγινε από χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τρίτη χώρα, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, διευκρίνηση η οποία ήταν αναγκαία, αφού στην πρώτη περίπτωση ο εισαγωγέας και ο κάτοχος ενωσιακού αυτοκινήτου και κατ' επέκταση και ο άμεσος συνεργός δεν διαπράττει λαθρεμπορία αλλά απλή τελωνειακή παράβαση, εάν, όμως, η εισαγωγή του αυτοκινήτου έγινε από χώρα μη μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης τότε η πράξη αυτή συνιστά λαθρεμπορία και υπόκειται σε δασμοφορολογικές επιβαρύνσεις.

Παράλληλα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 469 ΚΠΔ, επέκτεινε το αναιρετικό αποτέλεσμα της απόφασης και στο πρόσωπο των φυσικών αυτουργών, λόγω της αντικειμενικότητας του λόγου αναίρεσης.

IV. Η λαθρεμπορία οχημάτων: Σύντομες παρατηρήσεις με αφορμή την αρεοπαγιτική απόφαση

Η απόφαση του Αρείου Πάγου δίνει αφορμή για μια σύντομη ανάπτυξη ορισμένων ζητημάτων γύρω από τη συγκεκριμένη προβληματική:

Πρώτον, από τα ήδη εκτεθέντα, προκύπτει ότι είναι αναγκαία η αναγραφή της προέλευσης του οχήματος τόσο στις δικαστικές αποφάσεις [2] όσο και στα κατηγορητήρια [3], ώστε να είναι δυνατή η κρίση περί της τυχόν στοιχειοθέτησης του εγκλήματος, αλλά και να δίνεται η δυνατότητα στον κατηγορούμενο να οργανώσει και να αναπτύξει την υπεράσπισή του, αντικρούοντας την κατηγορία περί «εξωκοινοτικής» προέλευσης του οχήματος. Ωστόσο, η νομολογία φαίνεται να αρκείται σε μια γενικόλογη αναφορά σε σχέση με την προέλευση του οχήματος, καθώς δεν απαιτεί να προκύπτει ή να αναφέρεται η ειδικότερη χώρα προέλευσής του [4]. Η «μισή» αυτή απαίτηση δε φαίνεται να συνάδει ούτε με τη συνταγματική επιταγή για ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία των αποφάσεων ούτε με την αξίωση για σεβασμό των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου (άρθρο 6 § 3 περ. α' Ε.Σ.Δ.Α.).

Δεύτερον, κατά πάγια πλέον νομολογιακή παραδοχή, ακόμη και η ρητή αναφορά σε κράτος μέλος της Ε.Ε. ως χώρας προέλευσης του επίμαχου οχήματος δεν είναι αρκετή από μόνη της για να το χαρακτηρίσει ως «κοινοτικό». Ειδικότερα, ο Άρειος Πάγος απαιτεί, για να κριθεί ένα όχημα ως κοινοτικό, να πληρούνται οι προδιαγραφές του άρθρου 320 του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2454/93. Δηλαδή, πρέπει, όταν τελωνισθεί, να προκύπτει από τον τίτλο κυριότητάς του (brief) και τις πινακίδες που φέρει ότι ταξινομήθηκε σε κράτος μέλος της Ε.Ε [5]. Στην ακραία, μάλιστα, εκδοχή έγινε ρητά δεκτό ότι ο κοινοτικός χαρακτήρας αποδεικνύεται αποκλειστικά κατά τον παραπάνω τρόπο [6]. Η θέση αυτή φαίνεται να βρίσκεται σε αντίθεση με την αρχή της ηθικής απόδειξης που καθιερώνει το άρθρο 177 ΚΠΔ για την ποινική δίκη, ενώ φαίνεται να παραγκωνίζει τελείως τα υπόλοιπα αποδεικτικά μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν σε αυτήν.

Τρίτον, ζήτημα, αναγκαία συνεχόμενο με το προηγούμενο, αποτελεί το ερώτημα εάν είναι το Δικαστήριο υποχρεωμένο να αιτιολογήσει την κρίση του περί της προέλευσης του οχήματος ή εάν, αντίθετα, είναι ο κατηγορούμενος υποχρεωμένος να προσκομίσει τα απαιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία, ώστε να απαλλαγεί από τη βαρυνόμενη κατηγορία. Με άλλα λόγια, ποιος φέρει το σχετικό βάρος απόδειξης; Ο συγκεκριμένος προβληματισμός συνδέεται άρρηκτα με το αν η επίκληση της κοινοτικής προέλευσης του οχήματος αποτελεί αυτοτελή ή αρνητικό της κατηγορίας ισχυρισμό [7]. Κατά τη νομολογία, ο κοινοτικός χαρακτήρας του οχήματος απαιτείται να αποδεικνύεται θετικά, διαφορετικά διαπράττεται λαθρεμπορία [8], χωρίς, ωστόσο, να διευκρινίζεται σε ποιον εναποτίθεται το βάρος απόδειξης. Την κατάσταση δε διαφωτίζει ούτε η στάση του ΑΠ σχετικά με το χαρακτηρισμό του ισχυρισμού ως αυτοτελούς ή μη. Από την επισκόπηση της σχετικής νομολογίας δεν προκύπτει η τήρηση ενιαίας στάσης, καθώς ο σχετικός ισχυρισμός: α) άλλοτε χαρακτηρίστηκε ως αρνητικός της κατηγορίας, προκειμένου να κριθεί ότι η απόρριψή του δεν έχριζε ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας [9], και β) άλλοτε ως αυτοτελής, καθώς οδηγεί στην απαλλαγή του κατηγορουμένου, καθιστώντας την πράξη ανέγκλητη [10]. Ορθότερη, αν κανείς δέχεται τη διάκριση των ισχυρισμών σε αυτοτελείς και μη, κρίνεται η άποψη που χαρακτηρίζει το σχετικό ισχυρισμό ως αρνητικό της κατηγορίας, καθώς για να στοιχειοθετηθεί λαθρεμπορία σε επίπεδο αντικειμενικής υπόστασης θα πρέπει να υπάρχει απώλεια δασμών υπό τη μορφή της μη καταβολής του τέλους ταξινόμησης. Εάν δεν υπάρχει απώλεια δασμών, διότι δεν υπάρχει υποχρέωση πληρωμής του σχετικού τέλους, τότε δεν πληρούται καν η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος.

Πριν την ολοκλήρωση της σύντομης αυτής παρουσίασης κρίνεται αναγκαία μία τελευταία ειδικότερη παρατήρηση σε σχέση με την παρουσιασθείσα απόφαση. Στην κριθείσα περίπτωση, η αξιόποινη συμπεριφορά των κατηγορουμένων εντοπίστηκε στην κατοχή εμπορευμάτων που έχουν εισαχθεί ή τεθεί στην κατανάλωση κατά τρόπο που συνιστά το αδίκημα της λαθρεμπορίας. Ωστόσο, μεταξύ των παραδοχών της απόφασης περιλαμβάνεται η διαπίστωση ότι αξιοποιήθηκαν οι πινακίδες άλλου οχήματος προκειμένου, προφανώς, να παραπλανηθούν οι αρχές σε σχέση με την αληθινή ταυτότητα του οχήματος. Η αναφορά αυτή θα μπορούσε, εάν κανείς δεχόταν ότι είναι νοητή η μεταβολή κατηγορίας σε μια τέτοια περίπτωση, να οδηγήσει στην καταδίκη τους, ακόμη και αν το όχημα είχε κοινοτική προέλευση, καθώς θα μπορούσε να υπαχθεί στην περ. ιγ' του άρθρου 155 του ν 2960/2001 («...κάθε άλλη ενέργεια ή τέχνασμα με σκοπό τη μη καταβολή του τέλους ταξινόμησης παντός οχήματος») [14].

[1] Για αναλυτικότερη ιστορική διαδρομή βλ. Θ. Παπακυριάκου, Ν. 2960/2001 [Λαθρεμπορία] σε Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι (επιστ. επ.), Οικονομικό Έγκλημα & Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα, τομ. Ι, εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας 2014, σελ. 259.

[2] Βλ. ΑΠ 1391/2001, ΠοινΔικ 2002, 100 (σε περίληψη).

[3] Βλ. ΑΠ 1393/2001, ΠοινΔικ 2002, 246, ως προς ακυρότητα κλητηρίου θεσπίσματος.

[4] ΑΠ 1517/2013, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

[5] ΑΠ 1811/2016, ΑΠ 1517/2013, ΑΠ 801/2012, ΑΠ 729/2011, όλες σε ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 1758/2009, Ιστοσελίδα ΑΠ. Πρβλ. ΣυμβΕφΘεσ 1453/2003, Αρμ 2004, 933, που δεν αξιώνει κάτι σχετικό.

[6] ΑΠ 817/2011, ΑΠ 1956/2010, σε ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

[7] Για ορισμό των αυτοτελών ισχυρισμών βλ. ενδεικτικά από νομολογία ΑΠ 546/2019, ΑΠ 247/2019, ΑΠ 1895/2018 σε Ιστοσελίδα ΑΠ, ΑΠ 128/2018, ΠοινΔικ 2018, 1126, και από θεωρία Κ. Σταμάτη, Η έννοια και η λειτουργία των αυτοτελών ισχυρισμών στην ποινική δίκη – Συμπεράσματα εφαρμογής 25 χρόνων, σε Μνήμη: Ν. Χωραφά / Η. Γάφου / Κ. Γαρδίκια, τομ. ΙΙ, εκδ. Αντ. Σάκκουλα 1986, σελ. 72 επ., Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι, Οι αυτοτελείς ισχυρισμοί στην ποινική δίκη. Η δυναμική ενός νομολογιακού θεσμού, Υπερ 1992, σελ. 181 επ.. Κριτική στη στάση της νομολογίας βλ. ενδεικτικά σε Ν. Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις Έννοιες της Ποινικής Δίκης, εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας 2012, σελ. 229, Αδ. Παπαδαμάκη, Ποινική Δικονομία, εκδ. Σάκκουλα 2019, σελ. 492.

[8] Βλ. ΑΠ 1811/2016, ΑΠ 1517/2013, σε ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

[9] ΑΠ 1517/2013, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

[10] ΑΠ 817/2011, ΑΠ 729/2011, σε ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

[11] Βλ. Θ. Παπακυριάκου, ο.π., σελ. 262. Ευρύτερα για τη θεματική σε Ν. Ανδρουλάκη, ο.π., σελ. 224 επ.. Πρβλ. πρόσφατη νομολογία που απαιτεί ειδική αιτιολογία και ως προς αρνητικούς της κατηγορίας ισχυρισμούς ΑΠ 1827/2019, Ιστοσελίδα ΑΠ, ΑΠ 759/2019, Αρμ 2019, 1052, ΑΠ 101/2018, ΠοινΔικ 2018, 409, με παρατηρήσεις Αθ. Ζαχαριάδη, ΑΠ 1821/2016, ΠοινΧρ 2017, 427, με παρατηρήσεις Αγ. Κωνσταντινίδη = ΠοινΔικ 2017, 843, με παρατηρήσεις Κ. Χατζιωάννου = Αρμ 2017, 640, με σημείωση Αθ. Ζαχαριάδη, ΑΠ 1819/2016, ΝοΒ 2017, 1390, με σημείωση Δ. Αρβανίτη.

[12] Έτσι ΑΠ 801/2012, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

[13] Βλ. Θ. Παπακυριάκου, ο.π., σελ. 258.

[14] Η διάταξη αυτή εμφανίζεται συγγενής ως προς την κατάστρωση της αντικειμενικής υπόστασης με αυτήν του άρθρου 155 § 1 περ. β' του ν. 2960/2001, η οποία επίσης κάνει λόγο για «οποιαδήποτε ενέργεια». Για την αοριστία και την συνεπεία αυτής προκύπτουσα αντισυνταγματικότητα της διάταξης, η οποία θα μπορούσε να ισχύσει και στην περίπτωση του άρθρου 155 § 2 περ. ιγ', βλ., μεταξύ πολλών, Στ. Δασκαλόπουλο, Η ποινική υπόσταση του εγκλήματος της λαθρεμπορίας και το πρόβλημα της συνταγματικότητας του άρθρου 100 § 1 περ. β' ν. 1165/1918 (Τελων. Κώδικα), ΠοινΧρ 1986, σελ. 28 – 29, Ιω. Μανωλεδάκη, Το άρθρο 7 § 1 του Συντάγματος και οι Ποινικοί Νόμοι, ΠοινΧρ 1983, σελ 871, του ίδιου, Σημείωμα στην ΤριμΕφΛαρ 1617/2005, ΠοινΔικ 2006, σελ. 844 επ., Λ. Μαργαρίτη, παρατηρήσεις στην ΤριμΠλημΚιλκ 281/1987, Αρμ 1987, σελ. 320 – 321, Ιω. Μοροζίνη σε Στ. Παύλου / Θ. Σάμιο, Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι, Λαθρεμπορία, τομ. ΙΙ, εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας, 2012, σελ. 25 – 26, Θ. Παπακυριάκου, ο.π., σελ. 239 – 240. Υπέρ της συνταγματικότητας ο Ν. Ανδρουλάκης, Ποινικό Δίκαιο – Γενικό Μέρος, Θεωρία για το έγκλημα, εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας, 2005, σελ. 135, υποσημ. 145.

Για την απόφαση βλ. Ιστοσελίδα ΑΠ
http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=X6IKV_OAR2VEG5AFONKJVSDPXDM9IZS&apof=1381_2019&info=%D0%CF%C9%CD%C9%CA%C5%D3%20-%20%20%C5

Σχολιασμός της απόφασης: Μ. Μαρτίνης

VI. Δράσεις του Εργαστηρίου Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα

1. Δεύτερος κύκλος ομιλιών στο πλαίσιο του μαθήματος «Φορολογική Συνείδηση και Φορολογική Συμμόρφωση»

Το Φεβρουάριο του 2020 ξεκίνησε ο 2ος κύκλος ομιλιών στο πλαίσιο του μαθήματος «Φορολογική Συνείδηση και Φορολογική Συμμόρφωση» που διοργανώνεται από το Εργαστήριο σε συνεργασία με την έδρα Jean Monnet στην Ευρωπαϊκή Φορολογική Πολιτική και Διοίκηση. Ειδικότερα στις 21/2/2020 πραγματοποιήθηκε ομιλία της κας Μαρίας Πουτακίδου, ελέγκτριας είσπραξης στην ΑΑΔΕ, υπ. διδάκτωρα φορολογικού δικαίου και εκπαιδύτριας στη Φορολογική και Τελωνειακή Ακαδημία, με θέμα «Η ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης ως μηχανισμός αύξησης της εισπραξιμότητας των δημοσίων εσόδων». Στη συνέχεια στις 6/3/2020 πραγματοποιήθηκε ομιλία του δικηγόρου και διδάκτορα φορολογικού δικαίου κ. Γεώργιου Μάτσου, με θέμα «Η συμβολή της ορθής χρήσης των φορολογικών εσόδων στη δημιουργία φορολογικής συνείδησης».

2. Πρώτος κύκλος ομιλιών με θέμα «Σύγχρονες πτυχές της διαφάνειας και κράτος δικαίου» που διοργανώνεται από το Εργαστήριο για τη Μελέτη της Διαφάνειας, της Διαφθοράς και του Οικονομικού Εγκλήματος και την έδρα Jean Monnet στην Ευρωπαϊκή Φορολογική Πολιτική

Τον Φεβρουάριο του 2020 θα ξεκινούσε ο 1ος κύκλος ομιλιών στο πλαίσιο του το Εργαστήριο για τη Μελέτη της Διαφάνειας, της Διαφθοράς και του Οικονομικού Εγκλήματος και την έδρα Jean Monnet στην Ευρωπαϊκή Φορολογική Πολιτική. Ωστόσο, λόγω της έξαρσης του κορωνοϊού αναβλήθηκαν όλες οι προγραμματισμένες ομιλίες.

3. 4^ο Θερινό Σχολείο ΕΜΔΔΟΕ

Το Εργαστήριο οργανώνει για τέταρτη συνεχή χρονιά το θερινό του σχολείο με θέμα "Recent developments on financial crime, corruption and money laundering: European and international perspectives".

Το θερινό σχολείο θα διεξαχθεί στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στις 6-11.7.2020. Σε αυτό θα διδάξουν, πέρα από μέλη του Εργαστηρίου, επιφανείς καθηγητές εξειδικευμένοι στα σχετικά πεδία από διάφορα ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια (μεταξύ άλλων: H. Satzger από το Παν/μιο Μονάχου, E. Hilgendorf από το Παν/μιο Wuerzburg, Th. Elholm από το Παν/μιο Κοπενχάγης, P. Caeiro από το Παν/μιο Coimbra, L. Bachmaier από το Παν/μιο Complutense/Madrid και από την Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης Dr. Peter Csonka). Οι εγγραφές συνεχίζονται κανονικά.

Για περισσότερες πληροφορίες δείτε [εδώ](#).

4. 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΜΔΔΟΕ

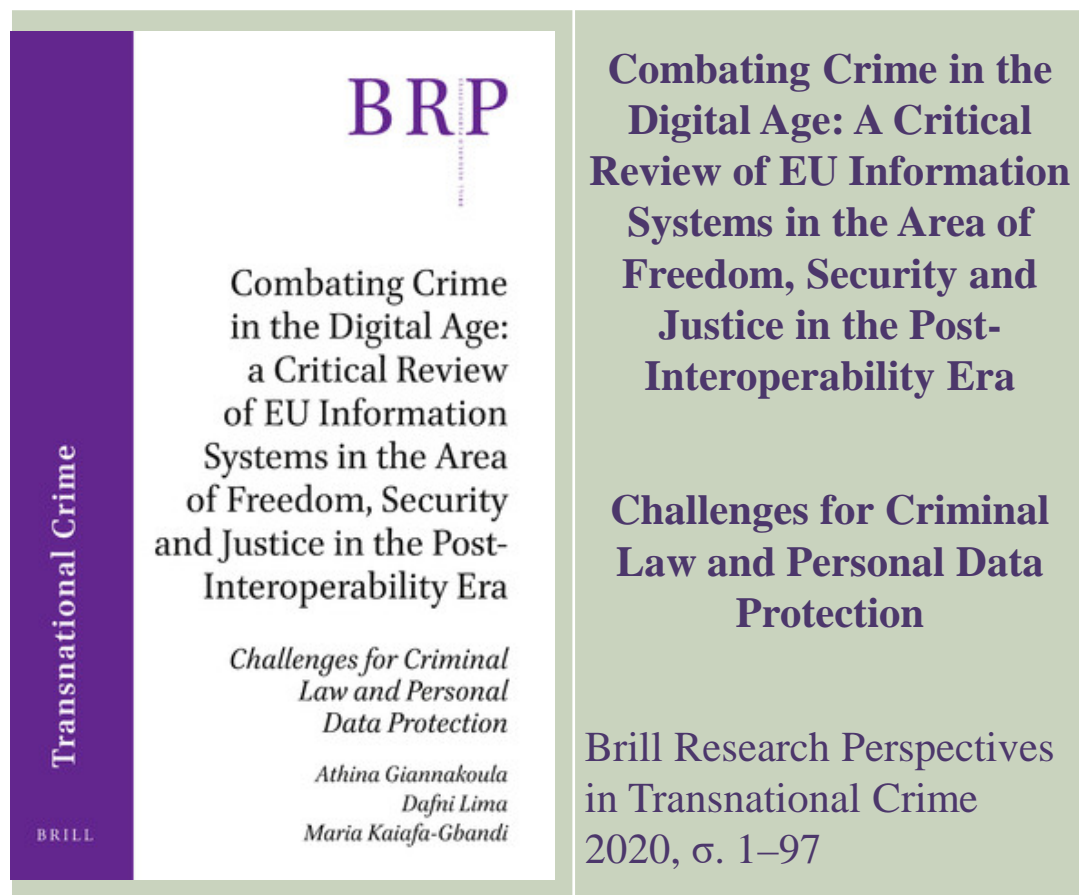
Το Εργαστήριο ήταν προγραμματισμένο να οργανώσει την άνοιξη του 2020 το 4^ο πανελλήνιο συνέδριό του σε συνεργασία με την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, το Συνέδριο θα λάμβανε χώρα υπό την αιγίδα της Νομικής Σχολής στις 27 και 28.3.2020 στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Θεσσαλονίκης, με θέμα «Η ενδυνάμωση του κράτους δικαίου στις ευρωπαϊκές έννομες τάξεις και στην Ελλάδα». Στις θεματικές ενότητες του δημοσίου, του ιδιωτικού και ποινικού δικαίου κατά το πρόγραμμα την προεδρία θα είχαν αντίστοιχα ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, ο Πρόεδρος του Αρείου Πάγου και ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, ενώ την εισαγωγική ομιλία επρόκειτο να εκφωνήσει Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Η εκδήλωση αναμένεται να προγραμματιστεί εκ νέου και να πραγματοποιηθεί μετά τη λήξη των έκτακτων μέτρων που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση της πανδημίας.

VII. Εκδόσεις

Διεθνείς Δημοσιεύσεις Ερευνητικών Προγραμμάτων Συνεργαζόμενων Μελών του Εργαστηρίου.

Τα ερευνητικά προγράμματα εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» και συγχρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Η Διευθύντρια του Εργαστηρίου **Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα**

Μαρία Καϊάφα – Γκμπάντι

Συντακτική ομάδα

Υπεύθυνες της ομάδας:

Κατερίνα Σαββαΐδου, Επ. Καθηγήτρια Νομικής ΑΠΘ, Κάτοχος Έδρας Jean Monnet στην Ευρωπαϊκή Φορολογική Πολιτική και Διοίκηση

Αθηνά Γιαννακούλα, Δρ. Νομικής-Δικηγόρος

Μέλη της ομάδας:

Βασιλική Αθανασάκη, Νικολία Καραλιώτα, Δήμητρα Κούνη, Δάφνη Λίμα, Μιχάλης Μαρτίνης, Μάγια Παπαϊωάννου, Θεοδότα Ρήμου, Αγγελική Σιδηροκαστρίτη, Χρυσούλα Τσιάχατα, Ανδρέας Χατζηνάκης, Γεωργία Φουντουκίδου

Το υλικό αυτό περιέχει αποκλειστικά και μόνο γενικές πληροφορίες και δεν δύναται να εκληφθεί ότι το Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης παρέχει με αυτό συμβουλές ή υπηρεσίες. Προτείνουμε στους αναγνώστες, εφόσον το κρίνουν αναγκαίο, να αναζητήσουν εξειδικευμένες συμβουλές σχετικά με κάθε ειδικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν. Το Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δεν αποδέχεται ευθύνη για οποιαδήποτε ζημία υποστεί οποιοσδήποτε που βασίσθηκε στο παρόν. Το εν λόγω υλικό απηχεί αποκλειστικά την άποψη των συγγραφέων.

Στο Εργαστήριο σεβόμαστε την ιδιωτικότητά σας και δεσμευόμαστε να διασφαλίζουμε το απόρρητο και την εμπιστευτικότητα των προσωπικών σας δεδομένων. Σε συμμόρφωση με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα [(ΕΕ) 2016/679 – GDPR], χρειαζόμαστε τη συναίνεσή σας για να σας ενημερώνουμε για τις δραστηριότητες του Εργαστηρίου και να σας προσκαλούμε σε εκδηλώσεις, ομιλίες και συνέδρια που διοργανώνει. Μπορείτε να ανακαλέσετε οποτεδήποτε την παραπάνω συναίνεσή σας, καθώς και να ασκήσετε τα δικαιώματα που σας παρέχει η σχετική με τα προσωπικά δεδομένα νομοθεσία.

Νομική Σχολή ΑΠΘ, Πανεπιστημιούπολη, 54124 Θεσσαλονίκη, T: +30 2310 996510, F: +30 2310 995272, E: anticorruption@law.auth.gr

© 2020 Όλα τα δικαιώματα κατοχυρωμένα.

Αν επιθυμείτε να μη λαμβάνετε e-mails αναφορικά με το newsletter του Εργαστηρίου, παρακαλούμε να στείλετε e-mail με θέμα “Unsubscribe” στην ηλεκτρονική διεύθυνση anti-corruption@law.auth.gr.